

КУЛЬТДИПЛОМАТІЯ ПІСЛЯ ЄВРОМАЙДАНУ

Гібридна війна підтвердила: така дипломатія – інструмент захисту нацбезпеки. Проблема в тому, що із МЗС та ВР переважно співпрацюють більш активні волонтери та приватні структури, а не державні.

Світлана СОКОЛОВА

Київський офіс Інституту Кеннана, Міністерство закордонних справ України та Дипломатична академія України провели Третій форум культурної дипломатії України.

У його роботі взяли участь: голова Представництва Європейського Союзу в Україні Хюг Мінгареллі, аташе з питань культури Посольства Литовської Республіки в Україні Юргіс Гедріс, представники дипломатичних місій інших країн, уряду, громадських і міжнародних організацій, митців та експертів. Захід присвятили аналізу успішності інституційного розвитку публічної та культурної дипломатії України з часу Євромайдану.

Під час форуму Київський офіс Інституту Кеннана представив спеціалізований номер журналу «Агора» на тему «Публічна та культурна дипломатія України». Також презентовані успішні проекти і кращі міжнародні практики культурної дипломатії.

Катерина Смаглій, директорка Київського офісу Інституту Кеннана зазначила: «Двигуном культурної дипломатії в Україні, на жаль, залишається не Міністерство культури, а Міністерство закордонних справ, яке професійно, наполегливо і системно займається розвитком цієї царини в Україні. Дуже шкода, що на фоні відсутності фактичної глибокої реформи у сфері культури – Міністерство має вишукувати нові проекти власноруч. Співпрацюючи не з державними органами культури та закладами, державними музеями, а саме з волонтерами, громадськими активістами, різноманітними приватними художніми, музичними, театральними установами, які в ситуації, що склалася, виявляються більш активними, вмотивованими, ніж державні

установи. Ця ситуація повинна, звичайно, змінюватися».

Катерина Смаглій звернула увагу на великий вклад у просування культурної дипломатії голови Комітету ВРУ в закордонних справах Ганни Гопко, яка провела слухання у Верховній Раді, організовані також і партнером форуму, Інститутом суспільно-економічних досліджень. Водночас директорка звернула увагу і на недопрацювання. Наприклад, днями громадські активісти нової ініціативи, яка має назву «#S.O.S.-майбутнє», відвідали маленьке селище у Вінницькій області, де розташована хатинка відомого українського композитора Леонтовича. Вона напівзруйнована. І дуже прикро, що увесь світ знає нашу прекрасну пісню «Щедрик», співає її на Різдво, а хатинка композитора, який створив цей шедевр, майже втрачена. Не перебуває під опікою держави і навіть не має таблички, що це пам'ятка культурного значення.

Своєю чергою, Хюг Мінгареллі сказав, що протягом останніх двох-трьох років такі інституції ЄС, як Європейська комісія, Європейська служба зовнішніх

рина Смаглій. Зусилля ЄС у цих трьох напрямках базуються на чотирьох основних принципах: *по-перше*, заохочення культурного розмаїття та поваги до всіх прав людини, *по-друге* – сприяння взаємній повазі та культурному діалогу, *по-третє* – забезпечення поважної взаємодоповнюваності та субсидіарності. Загалом це означає, що інституція повинна щось робити в тих сферах, де її країни-члени не виявляють активності. І останній керівний принцип – це заохочувальний підхід до культури.

На форумі відзначалося, що з початком гібридної війни, спрямованої проти України та цінностей західної цивілізації, світ має підтвердження стратегічного

ни. Проект допомагає регіонам знайти свої сильні місця у розвитку. Мінкультури кожні три роки проводить конкурс на кращий проект столиці культури Литви. Це поліпшує імідж міста, розширює його відомість, стимулює мешканців створити ще кращий культурний продукт та збільшує обсяг місцевого бізнесу. У 2016 году столицею став Тяльшай. Із презентації проекту ми дізналися, що площа міста – 23 км², а людей – 22 000. Набуття статусу культурної столиці збільшило на 40% відвіданість її туристами (не міжнародними). Люди стали приїздити одне до одного, чого раніше не було. Багато справ, не пов'язаних із проектом, закінчила влада, наприклад, реконструкцію бібліотеки.

Юргіс Гедріс наголосив, що культурну дипломатію в Україні Литва намагається будувати з допомогою міст-партнерів. Наприклад, у Харкові до Днів культури Литви, які пройдуть 9–11 червня, долучилося місто-партнер Каунас, а на початку травня в Івано-Франківську – місто Тракай.

Художниця, авторка проекту «Живи вільно» Ольга Босак, авторка ідеї документального перформансу «Я – ветеран» Івона Костина та інші повідали історії успіху в Україні та за її межами.

Наталія Шпітковська, куратор виставки «The Ukrainian insights», розповіла про виставку, яка нещодавно відбулася у штабквартирі ООН. У рамках заходу були представлені твори відомих українських художників, а лекцію про українську історію прочитав відомий американський історик Тімоті Снайдер.

«Для України важливо бути представленою в інституціях світового рівня. ООН об'єднує більш ніж 190 країн. За рік інституцію відвідають понад мільйон туристів. Тут ухвалюються рішення, які визначають долю світу. Це пряме попадання нашого культурного меседжу до світової аудиторії. Тімоті Снайдер сказав, що Україна має бути прикладом громадської активності для всього світу», – відзначила Наталія Шпітковська.

Фото Мар'яна ЛУНІВА

РОБОЧИЙ ВІЗИТ НА ЛЬВІВЩИНУ

У рамках робочої поїздки на Львівщину міністр культури України Євген Нишук провів зустріч із головою Львівської облдержадміністрації Олегом Синюткою, під час якої були розглянуті основні питання розвитку мистецьких закладів та перспективи розвитку культурної сфери Львівської області.

Зокрема, були порушені питання проведення внутрішніх ремонтних робіт Національного академічного українського драматичного театру імені М. Заньковецької до його 100-річчя; налагодження екскурсійного обслуговування відвідувачів у літній період часу відділів Львівської національної галереї мистецтв імені Б. Возницького – Олеського, Золочівського та Підгорецького замків.

Євген Нишук наголосив на важливості підтримки та розвитку об'єктів культурної спадщини Львівщини, особливо в контексті оголошення в Європі 2018-го – роком культурної спадщини, а також ініціювання Мінкультури впровадження цієї європейської ініціативи в Україні. «Львівська земля надзвичайно багата історич-

ними пам'ятками та об'єктами культурної спадщини: це надзвичайно цінні замки, палаци, старовинні костели, монастирі. На Львівщині нараховується близько 9 тисяч пам'яток культурної спадщини та 9 заповідників. Переконали, проголошення 2018 року в Україні – роком культурної спадщини стане потужним поштовхом до розвитку цих пам'яток, приверне увагу всіх державних ланок до їхнього стану та сприятиме їх відновленню і реставрації».

А як наслідок, значно збільшить відвідуваність цих об'єктів культурної спадщини та допоможе в економічному розвитку регіону», – сказав Євген Нишук.

Голова Львівської облдержадміністрації Олег Синютка звернувся до міністра культури України з проханням щодо підтримки у наданні Львівській обласній філармонії, Львівській державній академічній чоловічій хорівій капелі «Дударик» та Галицькому академічному камерному хору – статусу «національних».

Прес-служба Мінкультури

справ та Європейський парламент, розвинули своє бачення культури в наших відносинах із країнами-партнерами. Ці рефлексії знайшли відображення у новій стратегії ЄС з міжнародних культурних відносин, схваленої у червні 2016 року, яку зараз намагаються імплементувати.

Що намагаються зробити в Україні? Стратегія ЄС із міжнародних культурних відносин фокусується на трьох головних напрямках: перший – підтримка культури як двигуна сталого економічного розвитку; другий – промоція культури та міжкультурних зв'язків для мирних відносин спільнот; третій – посилення співпраці у сфері культурної спадщини, до чого, наприклад, докладає зусиль сьогодні Кате-

значення культурдипломатії як інструменту захисту національної безпеки. Тому ключовим завданням влади і суспільства є реалізація культурпроектів, спрямованих на розширення обізнаності світу з Україною, її історією і культурою, роз'яснення її сутності і прагнень. Начальник управління публічної дипломатії МЗС України Анатолій Соловей повідомив про флагаманський проект: створення Українського інституту, який має запрацювати до кінця року. Окрім центрального офісу в Києві, мають з'явитися відділення у США, Франції, Німеччині, Італії та Польщі, за рік – у Пекіні та Південній Америці.

Свої ініціативи презентувала Литва. Йшлося, зокрема, про обрання культурної столиці краї-

ЗАХІД НАМ ТАКИ ДОПОМАГАЄ

Упродовж останніх років у Національному заповіднику «Замки Тернопілля» втілено в життя кілька міні-проектів зі збереження та популяризації історико-культурної спадщини, які були профінансовані зарубіжними партнерами.

Згадуючи іронічний вислів відомого літературного і кіноперсонажа про те, що Захід нам допоможе, хочеться сказати, що в даному випадку ця фраза набула дещо іншого, позитивного і реального змісту.

Першим, досить амбітним, як для тоді ще не дуже відомого заповідника (тільки в 2005 році ми отримали статус національного), був проект із організації виставки унікальних артефактів трипільського поселення с. Бодаки, які знаходяться в запасниках заповідника, у музеях міст Франції, Болгарії, Іспанії. В 2006 році міжнародна організація ARCHEA спільно з заповідником організували і здійснили задум – познайомити жителів Європи із невідомою та незнайомою культурою

Виставка трипільської культури із запасників заповідника м. Орлеан

уб'є себе, якщо чоловіки здадуть замок) фактично врятувала численних оборонців Теребовлянського замку в 1675 р., котрі вже готові були здатися на милість туркам на чолі з грізним Ібрагімом Шишманом.

У 2012 році біля давньоруської твердині в Теребовлі постав пам'ятник красуні Софії, автором

ся на щось більш серйозне, тим паче що роботи на об'єктах, а на балансі організації лише замків – 11, непочате поле.

Вирішили розпочати з тих пам'яток, про які збереглися хоч якісь відомості, адже бачачи креслення, фотографії, малюнки, розумієш, яку красу ми втратили і саме цей фактор служить добрим переконливим аргументом для потенційних спонсорів.

До таких пам'яток заповідника можна віднести Вишневецький палацово-парковий комплекс. На початку XVIII ст. останній із князів Вишневецьких – Міхал Сервацій перебудував родовий замок у пишній палац на зразок французьких замських резиденцій. У ньому була бібліотека, що висвітлювала науково-художні смаки епохи, театральна зала, на сцені якої постійно ставилися новинки театрального мистецтва. Живописні полотна прикрашали стіни. Але найбільш своєю красою численних відвідувачів вражала Дзеркальна зала на першому поверсі. Вона складалася з трьох частин і тягнулася вздовж усього південного фасаду палацу. Ці три залі з'єднувалися між собою

за допомогою трьох відкритих аркад, які склали близько двадцяти настінних тафлів, і майже стільки ж напівкруглих дверей. За описами кінця XVIII ст., такою ж була і обробка стін галереї, що прилягала до Дзеркальної зали. Стіни, не зайняті дзеркальними тафлями, були викладені горіховими панелями, розділені пілястрами і прикрашені чудовими декоративними позолоченими решітками та гірляндами квітів у стилі Людовіка XV. Над аркадовими проходами були розміщені великі, майстерно виконані дерев'яні позолочені щити з

шаві. Зала існувала до кінця XIX століття. Але в наступні більш як 100 років від її краси нічого не залишилося. На щастя, сучасники можуть побачити збережені фотографії.

Впродовж двох років заповідник вів роботу з метою отримати фінансування на відновлення зали, тим більше, що на той час уже був готовим проект її відтворення, здійснений архітектором під керівництвом Юрія Вербовецького.

І от у 2015 році заповідник виграв грант від Посольства США в Україні на відновлення Дзеркальної зали Вишневецького палацу в розмірі 150 тисяч доларів США, що стало черговим успіхом організації в роботі із залучення недержавних коштів на збереження історико-культурної спад-

Відкриття відреставрованого пам'ятника Адаму Міцкевичу

Відкриття відреставрованого пам'ятника Софії Хжановській

(нагадаємо – трипільська культура була поширена в IV–II тисячолітті до н. е. на території України і західної її межію була Румунія і Молдова, тому для більшості європейців вона чужа і незнама).

Жителі Орлеана, Варни і Гранади впродовж кількох місяців таким чином відкривали для себе Україну, знайомилися з нашим минулим, дивувалися красі кількатисячолітньої кераміки давніх трипільців.

Результатом наступної ініціативи заповідника та європейських партнерів із польського міста Клодське Нижньосілезького воєводства Польщі стало відновлення, а по суті – спорудження пам'ятника легендарній захисниці міста Теребовлі Софії Хжановській, що колись стояв біля Теребовлянського замку. Ця жінка своїми рішучими діями (взявши два кинджали і пригрозивши, що

якого став відомий скульптор Роман Вільгушинський, як згадка про ті грізні часи і про велич людської гідності і відваги.

Заповідник спільно з польською пам'яткоохоронною фундацією МОСТИ в 2014 році здійснили проект із реставрації пам'ятника польському поету Адаму Міцкевичу в призматковому парку м. Збаража. Пам'ятник, що був споруджений в 1898 році, як і багато інших, ледь пережив роки комуністичного панування, був викинутий, забутий, напівзнищений. А в серпні 2014 року, після реставрації, яку здійснили фахівці під керівництвом професора Варшавської академії мистецтв Януша Смази, його урочисто відкривали голова Тернопільського ОДА Степан Барна і посол Польщі в Україні Генріх Літвін.

Здійснивши перелічені вище проекти, заповідник замахнув-

гербами князів Вишневецьких, Радзивиллів, а також споріднених з ними родів. Дзеркальні зали прикрашали мармурові та гіпсові бюсти визначних політичних діячів Речі Посполитої, і серед них – Яна III Собеського, Станіслава Августа Понятовського, Єжи Мнішека тощо. Ці бюсти були копіями з оригіналів, які за часів останнього короля знаходилися у королівському палаці у Вар-

щини. Після необхідних в таких випадках підготовлених процедур, американські грантові гроші вже працюють. На сьогоднішній день проведено частину робіт, серед яких – відбудовано стелі зали в кожному з її приміщень, закуплено матеріали і відтворено дерев'яну орнаментовану підлогу в п'яти приміщеннях Дзеркальної зали і прилеглих кабінетах (будуарах), відновлено частину дверних прорізів, встановлено двері, влаштовано частину декоративного опорядження на стелі зали, встановлено залізобетонні кесонні перекриття, проведено низку інших, менш масштабніших, але не менше значимих робіт.

Попереду ще багато роботи, але до серпня 2017 року Дзеркальна зала Вишневецького палацово-паркового комплексу постане перед відвідувачами в своїй первісній красі.

Зупинятися на досягнутому, як колись було модно говорити, заповідник, звичайно, не збирається, адже його колектив свідомий того, що лише рухаючись, можна кудись прийти, що відкривають тільки тому, хто стукає – аргументовано, мудро, активно, переконливо.

Фрагмент відновлювальних робіт Дзеркальної зали

КОРОЇДИ В УКРАЇНСЬКІЙ КУЛЬТУРІ

НЕЙМОВІРНА ІСТОРІЯ ГРАБУНКУ ВІДОМОЇ РОДИНИ ПІД ПРИКРИТТЯМ ІМЕНІ ЇЇ ПОКІЙНОГО ГЛАВИ – ГЕРОЯ УКРАЇНИ, АКАДЕМІКА ПЕТРА ТРОНЬКА

Ганебних вчинків треба боятися не тоді коли про них пишуть, а коли їх роблять.

Українська народна мудрість

Дмитро ЧОБИТ

ПЕРЕДМОВА

Нижчеописана історія шокує своєю дикою безсоромністю, рідкісним цинізмом, зухвалою нахабністю, незбагненою жагою наживи за рахунок ближнього свого та відсутністю будь-яких моральних обмежень. Навіть не віриться, що таке можливе. Інформація про ці волаючі неподобства просочилася у пресу, телебачення, Інтернет. Поліція порушила кримінальне провадження за статтею 190 частина 4 («Шахрайство у великих розмірах»), провела три обшуки, зокрема, й у приватному будинку головного редактора журналу «Пам'ятки України: історія та культура» А. Серикова у с. Веприк Бобровицького району Чернігівської області, а також у квартирі по вулиці Лаврській, 4, в якій він тепер мешкає. У ході обшуків виявлено велику кількість майна родини Троньків, частину якого повернуто законній власниці – Ларисі Петрівні Тронько, дочці академіка, Героя України П. Т. Тронька.

Незграбні запевнення Анатолія Никифоровича Серикова, між іншим, громадянина Німеччини, у своїй непричетності до кримінальних діянь мене не задовольнили. Я ознайомився не лише з публікаціями і телесюжетами (Газета «Факти» за 22 липня 2016 р., випуски на «1+1», «Інтері», «НТН»), а й зустрівся із родичами та друзями родини Петра Тимофійовича Тронька, ознайомився з документами, фотографіями; на власні очі побачив так звану «Квартиру-музей Героя України, академіка П.Т. Тронька» по вулиці Грушевського 34-А у Києві та був вражений більше, ніж від написаного газетою «Факти» та побаченого у телепередачах. Тому, вивчивши докладно справу, вирішив винести на розсуд громадськості суспільно-важливу інформацію про нелюдську підступність, підлість і захланність. При цьому я виходив з того, що писати правду і доносити її народу є найголовнішим покликанням журналіста.

Вражаючи нормальну людину історія про біду і нещастя родини Петра Тимофійовича Тронька, є ще й свідченням моральної деградації українського суспільства та усіх сфер його буття – ось те багно, у яке посилено штовха-

Видатний державний і громадський діяч, академік НАН України, Герой України Петро Тимофійович Тронько

ють українців під пустопорожні теревені та невпинну тріскотню, про право, свободу і, так звані, реформи.

Оскільки у нашій кримінально-шахрайській історії дуже часто фігуруватиме прізвище П.Т. Тронько, то, передовсім, мусимо коротенько нагадати хоча б про деякі найголовніші заслуги цього Великого Українця.

ПЕТРО ТИМОФІЙОВИЧ ТРОНЬКО

Кожен народ має своїх видатних людей, світочів, завдяки яким він утверджується на Землі як нація. Серед таких апостолів українського народу одне з чільних місць посідає велична постать Петра Тимофійовича Тронька – відомого державного і громадського діяча, вченого-історика, краєзнавця, академіка Національної академії наук України, Героя України. Дев'ять міст України, у тому числі Київ і Харків надали П.Т. Троньку звання почесного громадянина, а 13 вищих навчальних закладів присвоїли йому звання почесного професора. Виходець з простої селянської сім'ї П.Т. Тронько 17 років працював заступником Голови Ради Міністрів УРСР (1961–1978), обіймав посаду віце-президента НАН України. У 1965 році на Генеральній асамблеї ООН, вперше в історії цієї організації, голова делегації УРСР П. Т. Тронько виступив українською мовою. Але особливо значний слід він залишив на ниві охорони та збереження культурної спадщини українського народу.

Працюючи у непростий час, П.Т. Тронько став ініціатором та організатором видання унікальної праці – 26-ти томної «Історії міст і сіл Української РСР». У 1969 році з його ініціативи та активної

участі створено Українське товариство охорони пам'ятників історії та культури, яке він очолював до 1988 року. У 1991 році П.Т. Тронько відродив репресовану в часи Сталіна Всеукраїнську спілку краєзнавців. З ініціативи та за безпосередньої участі П.Т. Тронька засновано журнали «Пам'ятки України» і «Краєзнавство», видано значну кількість книг про українознавство, створено Національний музей народної архітектури та побуту України під відкритим небом у селі Пирогів під Києвом. П.Т. Тронько домігся, здавалося би, неможливого – відтворення зруйнованих святинь українського народу – Успенського собору Києво-Печерської Лаври, Михайлівського Золотоверхого монастиря, Шевченкової святині Церкви Різдва Христового у Києві та інших перлин національної культури. Завдяки П.Т. Троньку відтворено Золоті Ворота в Києві, втілено у життя чимало добрих справ по всій Україні, серед таких можна назвати створення музею «Козацькі могили» у селі Плещева на Рівненщині (1967 рік) та історико-культурного заповідника українського козацтва на острові Хортиця у Запоріжжі (1967). П.Т. Тронько є одним із авторів Закону «Про мови» (1989), який законодавчо закріпив державний статус української мови – найбільшого скарбу українського народу, що стало перепоною на шляху зростання України. До своєї смерті у 2011 році П.Т. Тронько, незважаючи на поважний вік, очолював Національну спілку краєзнавців України та Всеукраїнський фонд відтворення видатних пам'яток історико-архітектурної спадщини імені Олеса Гончара, працював завідувачим відділом регіональних проблем Інституту історії Украй-

ни НАН України. За його безпосередньої участі було започатковано низку таких фундаментальних робіт, як науково-документальна серія книг «Реабілітовані історією», багатотомна енциклопедія історії України та багато ін. П.Т. Тронько входив до складу редколегій сотень видань, він був відповідальним редактором і моєї книги «Броди та його округа княжих часів Русі-України. X–XV ст.».

Без П.Т. Тронька годі уявити національно-культурну спадщину України і важко знайти українця, який би не знав хоча б однієї врятованої за його участі святині або випущеної у світ книги. Петро Тимофійович Тронько жив Україною та віддав безкорисливому служінню українському народу все своє життя, тому його й відзначено найвищою державною нагородою – званням Героя України із врученням ордена Держави.

«СИНІВСЬКІ» НАМІРИ

Після смерті 12 вересня 2011 року П.Т. Тронька до його вдови Валентини Іванівни і дочки Лариси Петрівни Троньків завітав Анатолій Никифорович Сериков,

багатолітній редактор журналу «Пам'ятки України».

Після закінчення факультету журналістики Київського державного університету імені Та-

Матеріал «Короїди в українській культурі» є журналістським розслідуванням. В розпорядженні газети «Культура і життя» є копії всіх документів, що цитуються. Водночас повідомляємо, що редакція відповідно до вимог ст. 277 Цивільного кодексу України готова гарантувати Серикову А.Н., а також іншим особам право на відповідь, доповнення, уточнення або спростування недостовірної, на їхню думку, інформації. Право на відповідь, а також на спростування недостовірної інформації щодо особи, яка померла, належить членам її сім'ї, близьким родичам та іншим заінтересованим особам. Редакція звертає увагу на те, що тема, яка порушується в розслідуванні, має значний суспільний інтерес, і тому просить усі зацікавлені сторони сприймати статтю як заклик до публічної дискусії. Публікація не має на меті образити чиюсь честь, гідність або ділову репутацію, а лише відображає погляд автора на скандал, пов'язаний із відчуженням майна родини Героя України, академіка НАН України П.Т. Тронька та створення музеїв його імені у Києві та селі Веприку.

Лариса Петрівна Тронько показує речі А. Серикова у новій шафі-купе, якої при житті академіка не було. І шафа-купе, і особисті речі А. Серикова свідчать, що у квартирі № 57 по вулиці М. Грушевського, 34-А під виглядом музею створювалося приватне помешкання «музейників». Фото Д. ЧОБОТА

Будинок по вул. М. Грушевського, 34-А, де проживав П. Т. Тронько. Червоним колом позначено балкон квартири № 57. На фото чітко видно три великі отвори, вирізані у решітці. Навіщо їх зробили «музейники»? Фото Д. ЧОБОТА

раса Шевченка Анатолій Сериков якимось дивом потрапив у помічники до академіка П. Т. Тронька та за його ж протекцією у 1986 році став заступником головного редактора журналу «Пам'ятники України» (з 1989 року – «Пам'ятки України»). В очах П. Т. Тронька А. Сериков зарекомендував себе позитивно (вмів увійти в довіру) і той йому в усьому сприяв, у тому числі й у вирішенні багатьох приватних проблем.

Особисто мені А. Сериков говорив: «Петро Тимофійович так мене любив, що хотів усиновити і дати мені своє прізвище». У таке мало віриться, бо як дорослу людину та ще й із власними дітьми можна усиновлювати? Але А. Сериков таке стверджував не лише мені.

Однак Лариса Петрівна Тронько і друг родини Валентина Михайлівна Іршенко правдивість слів А. Серикова категорично заперечують і як аргумент наводять незаперечні факти – на жодні сімейні урочистості родини Троньків його не запрошували, і він там ніколи не був присутнім. А про нібито «синівську» любов академіка усі дізналися від самого А. Серикова тільки після смерті Петра Тимофійовича. Доньці академіка Л. П. Тронько А. Сериков відрекомендувався щойно під час прощання з покійним у клубі Кабінету Міністрів України. До цього часу про існування А. Серикова Лариса Петрівна не знала. Ось такий претендент у «родичі».

На час смерті академіка його сім'я проживала у Кончі-Заспі під Києвом, на урядовій дачі, наданій Урядом України у пожиттєве користування колишньому заступнику Голови Ради Міністрів України. У свої київські квартири – батьків на Грушевського 34-А і дочки Лариси по Лаврській 4, В. І. Тронько і Л. П. Тронько тоді практично не навідувалися, бо мама після операції (перелома шийки стегна) хворіла і потребувала постійної уваги дочки та допомоги лікарів. Окрім лікарів, полум'яними помічниками неочікувано стали А. Сериков та його колега з редакції журналу «Пам'ятки України: історія та

культура», громадянин Російської Федерації Валерій Гриценко. Цитую офіційне пояснення Лариси Петрівни Тронько:

«У жовтні 2011 року Сериков А. Н. приїхав до мене та матері та повідомив, що він був учнем покійного Тронька Петра Тимофійовича, та відчуває до нього велику вдячність, оскільки він сприяв йому в отриманні квар-

хайлівна Іршенко, виконавчий директор Всеукраїнського фонду відтворення видатних пам'яток історико-архітектурної спадщини імені Олесь Гончара та багаторічний друг сім'ї академіка, пояснила: – Петро Тимофійович був святою людиною. Він дуже скромно жив. Сам намір створювати музей свого імені не відповідав його характеру. До того ж він дуже лю-

Працівники ДП «Національне газетно-журнальне видавництво» на екскурсії в «меморіальному музеї» в квартирі 57 по вул. М. Грушевського, 34-А. На передньому плані підготовлені до вивезення коробки з книгами академіка П. Т. Тронька. Фото Д. ЧОБОТА

тири у м. Києві та звання «Заслужений журналіст України». Також Сериков А. Н. повідомив, що покійний Тронько П. Т. заповідав йому опікуватися його сім'єю, тобто мною і матір'ю... після його смерті. Окремо Сериков А. Н. повідомив, що мій батько – Тронько П. Т. мав намір створити квартиру-музей у приміщенні квартири за адресою: м. Київ, вул. Грушевського буд. 34-А, кв. 57, де покійний Тронько Петро Тимофійович проживав разом із своєю дружиною, моєю матір'ю – Тронько Валентиною Іванівною протягом майже 50 років до моменту смерті».

Про такий намір П. Т. Тронька – відкрити музей у своїй 4-кімнатній квартирі, за броньованими дверима, на 6-му поверсі урядового будинку №34-А по вулиці М. Грушевського у Києві, ніколи нічого не чули ні члени родини, ні близькі друзі, ні колеги по роботі. Більше того, Валентина Ми-

бав свою дочку Ларису і піклувався, аби після його смерті вона не відчувала труднощів, тому навіть не міг думати про музей у своїй квартирі. Та й навіщо створювати музей на шостому поверсі житлового будинку із ліфтом на двох осіб?

Однак, А. Серикову якимось чином вдалося переконати вдову Валентину Іванівну і дочку Ларису у необхідності створення музею та ще й благодійної організації – «Фундація імені Героя України, академіка П. Т. Тронька», а місцем її реєстрації зробити саме квартиру 57 на шостому поверсі будинку № 34-А по вул. М. Грушевського у Києві.

Тепер А. Сериков стверджує, що за його ініціативою та участю створено музей П. Тронька у квартирі, в якій мешкав академік до своєї смерті. Ось і в журналі «Пам'ятки України: історія та культура» написано: «Повний комплект меблів й опорядження

СВІДОЦТВО ПРО ПРАВО НА СПАДЩИНУ ЗАКОНОМ

Місто Київ, Україна
тринадцятого березня дві тисячі дванадцятого року.
Я Тарас О.В., приватний нотаріус Київського міського нотаріального округу, посвідчую, що на підставі статті 1261 Цивільного кодексу України, спадкоємцем зазначеного у цьому свідоцтві майна Тронька Петра Тимофійовича, 1915 року народження, який помер 12 вересня 2011 року, є його донька – Тронько Лариса Петрівна, 15 червня 1937 року народження, реєстраційний номер облікової картки платника податків за даними Державного реєстру фізичних осіб – платників податків 1368004728, що зареєстрована за адресою: м. Київ, вул. Лаврська, буд. 4, кв. 96.

Спадщина, на яку видано це свідоцтво складається з: вкладу, що знаходиться в Філії Шевченківського відділення у ТБФВ №5441/068 Публічного акціонерного товариства «Державний ощадний банк України» на рахунку № СП-228, на суму 300 000 (триста тисяч) гривень 00 копійок, на рахунку № 3849 на суму 130 440 (сто тридцять тисяч чотириста сорок) гривень 52 копійки та на рахунку № 91551 268 на суму 32 824 (тридцять дві тисячі вісімсот двадцять чотири) гривні 75 копійок на підставі довідки № 516/04-4Б від 15 грудня 2011 року виданої Філією-Шевченківське відділення №5441 Публічного акціонерного товариства «Державний ощадний банк України»; вкладу, що знаходиться в Філії-Печерське відділення №3715 АТ «Державний ощадний банк України» на рахунку № 246646 на суму 891 035 (вісімсот дев'яносто одна тисяча тридцять п'ять) гривень 44 копійки, на рахунку № 220454 на суму 101 (сто одна) гривня 52 копійки, на рахунку № 91551031715 на суму 1 492 (одна тисяча чотириста дев'яносто дві) гривні 75 копійок, на рахунку №250634 на суму 30 (тридцять) гривень 70 копійок, на рахунку №254917 на суму 92 (дев'яносто дві) гривні 27 копійок та на рахунку №0010504324 на суму 5 (п'ять) доларів США 6 центів на підставі довідки № 55 від 15 лютого 2012 року виданої Філією-Печерське відділення №3715 АТ «Державний ощадний банк України».

Спадкова справа №3/2011
Зареєстровано в реєстрі за № 3/1
Стягнуто плати згідно ст. 31 Закону України «Про нотаріат».

Приватний нотаріус

Тарас О.В.

Загальна сума вкладів П.Т. Тронька і його дружини В.І. Тронько лише у двох відділеннях Ощадбанку складала майже півтора мільйона гривень.

згаданого кабінету (мається на увазі кабінет академіка з Інституту історії України НАН України – Д. Ч.) зберігається у Меморіальному музеї-квартирі П. Тронька в Києві по вул. Грушевського 34-А, кв. 57». (ПУ. – 2017. – №1 – с. 25).

Ці слова є безосвідною, цинічною і нахабною неправдою. Згаданий «комплект меблів», який складається із двох книжкових шаф та однієї шафи для одягу, у неймовірно дикий спосіб встановлено на кухні квартири №57, замість вивезеної звідти гарної німецької кухонної стінки! Жодного Меморіального музею-квартири П. Тронька за вказаною адресою ніколи не було, немає та його й ніхто, насправді, не збирався створювати. Сам А. Сериков із своїм компаньйоном В. Гриценком у цій квартирі влаштували, власне, дуже дивне помешкання.

Як скаржиться Л.П. Тронько, з квартири пропало немало автентичних, тобто дійсно меморіальних речей: меблі, картини, колекції фарфору, скла, кераміки, архів, особисті документи П.Т. Тронька. Деякі із цих предметів і документів поліція вилучила під час обшуку у приватному будинку А. Серикова у с. Веприк 19 вересня 2014 року та повернула Л.П. Тронько.

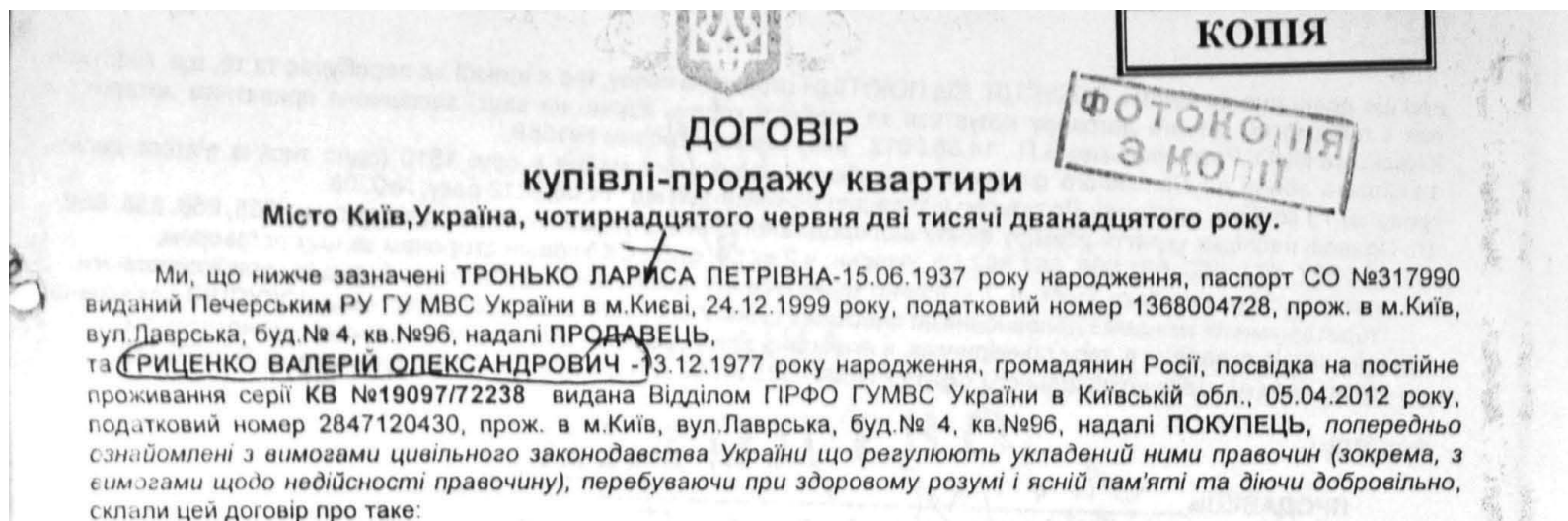
«БЛАГОДІЙНИКИ»
Перш, ніж розповісти про, так звані, «Меморіальний музей П. Т. Тронька» у його квартирі, слід коротко зупинитися на результатах діянь «благодійників» із дуже загадкової організації під назвою «Фундація імені Героя України, академіка П. Т. Тронька». Про цих «волонтерів» дала докладні свідчення дочка академіка Л.П. Тронько.

Офіційно відіbrane у Ларисі Петрівни пояснення вражає і приголомшує. ▶

Фотокопія сторінки закордонного паспорта Л.П. Тронько. На візі чітко видно штампи аеропорту Ларнака з датою прибуття 14.06.12, тобто у день, коли у Києві вона нібито продала В. Гриценку аж дві квартири

м. Києва, який розглядав позов В. О. Гриценка до редакції газети «Факти» та Л. П. Тронько про захист честі, гідності, ділової репутації та спростування недостовірної інформації щодо згаданих вище договорів купівлі-продажу двох квартир родини академіка П. Т. Тронька, відкрилися приголомшливі факти. Суду було пред'явлено закордонний паспорт Л. П. Тронько із штампами прикордонслужби. Як видно із штампів, Л. Тронько 14 червня 2012 року вона вибула з аеропорту «Бориспіль» на Кіпр, а 17 червня 2012 року повернулася у Бориспіль. То коли у день відльоту Л. Н. Тронько могла продати аж

КОРОЇДИ В УКРАЇНСЬКІЙ КУЛЬТУРІ

НЕЙМОВІРНА ІСТОРІЯ ГРАБУНКУ ВІДОМОЇ РОДИНИ ПІД ПРИКРИТТЯМ ІМЕНІ ЇЇ ПОКІЙНОГО ГЛАВИ – ГЕРОЯ УКРАЇНИ, АКАДЕМІКА ПЕТРА ТРОНЬКА

► У ньому йдеться про підступне позбавлення її із вже покійною мамою права власності на обидві київські квартири – чотирьохкімнатну по вулиці Грушевського, 34-А і двокімнатну по Лаврській, 4; втрату особистих речей, меблів, картин, посуду і т.д. 34 сторінки тексту пояснення Л. П. Тронько вартують того, аби його надрукувати цілком – як документ безславної епохи, нелюдської підступності, підлості та моральної деградації.

Ми ж обмежимося невеликими, але досить красномовними фрагментами, зокрема тими, які проливають світло на суть так званого «Меморіального музею П. Тронька» у вже колишній (так думає і говорить А. Сериков) квартирі родини Троньків. Отже, фрагмент пояснення Л. П. Тронько:

– Я та моя, на даний час покійна, мати, розчулені вищевикладеними висловлюваннями Серикова А. Н. повірили останньому і так, як я залишити матір без догляду була не в змозі, а Сериков А. Н. вищеописаною поведінкою викликав довіру до себе та своїх намірів, довірила йому ключі від батьківської квартири за адресою: м. Київ, вул. Грушевського буд. 34-А, кв. 57, а також ключі від власної квартири за адресою: Київ, вул. Лаврська, буд. 4, кв. 96.

За словами Л. П. Тронько, вона дала А. Серикову ключі для проведення косметичного ремонту перед відкриттям меморіального музею. Але у А. Серикова опинилися ще й ключі від батькового сейфу. «У цьому сейфі, – говорить Лариса Петрівна, – зберігалися найважливіші сімейні документи, у тому числі і про власність, гроші, банківські картки з кодами, нагороди, коштовності, і 50-грамовий злиток золота».

Як розповідає Лариса Петрівна, щомісячно батько отримував пенсію, зарплату в Інституті історії України НАН України, стипендію академіка НАН України, гонорари і т.д. Виплати надходили на різні рахунки банків і використовувались з допомогою карток. Сам Петро Тимофійович жив скромно, гроші витрачав лише на потреби сім'ї та видання книг, пенсію дружини Валентини Іванівни взагалі ніколи не знімали – її накопичували на банківському депозитно-

Арт-директор журналу «Пам'ятки України: історія та культура» Валерій Гриценко

му рахунку впродовж 40-а років. За словами Л. П. Тронько загальна сума вкладів сім'ї академіка складала понад 4 млн гривень. Тепер у неї нема нічого і сінко.

У 2014 році Лариса Петрівна Тронько виявила, що вона вже не власник квартир батькової та своєї – їх нотаріально оформлено по договору купівлі-продажу. Новим власником числиться Валерій Гриценко – «волонтер» Благодійної організації «Фундація імені Героя України, академіка П. Т. Тронька», громадянин Російської Федерації, друг і соратник А. Серикова та ще й арт-директор редакції журналу «Пам'ятки України: історія та культура».

У ході зустрічі з А. Сериковим я запитав його: «Як таке могло статися, що обидві квартири родини П. Т. Тронька стали власністю його друга В. Гриценка?» Не моргнувши оком, Анатолій Никифорович пояснив, що купівля-продаж відбулася цілком законно і оформлена нотаріально з внесенням до Державного реєстру. При цьому він додав, що Лариса Петрівна сама дуже хотіла продати обидві квартири і пропонувала це йому, але він благородно уступив другу.

– А де ж у такому разі має жити дочка академіка? – перепитав я.

– А її ніхто з квартири не виселяє. Хай живе, – була відповідь.

Дуже цікава ситуація – у «куплений» і переоформлений квартирі великодушню дозволяють проживати «продавцю». Якщо Ларисі Петрівні «дозволено» жити в переоформленій квартирі, то чому ж новий «власник» відключив телефон і намагався відключити ще й електрику?

У цей же час сама Лариса Петрівна стверджує, що про жодну купівлю-продаж вона навіть не здогадувалася аж до 2014 року! Не було про це у неї жодної мови ні з родичами, ні з близькими друзями, ні з сусідами, ні з ріелторами. На всіх знайомих новина про продаж впала крижаним душем. Звернувшись в поліцію, прокуратуру. Там порушили кримінальне провадження, розпочали слідство.

А. Сериков обурюється і на запитання щодо пропачі речей, грошей і коштовностей родини Троньків. Виявляється – сама постановка таких питань його ображає, бо він до цього не має жодного стосунку – винна сама Лариса Петрівна.

А як тоді бути з квартирою Л. П. Тронько на Лаврській, 4, в якій тепер проживає А. Сериков разом з В. Кондратюком – головою правління «Фундації імені Героя України, академіка П. Т. Тронька» і за сумісництвом ще й заступником редактора журналу «Пам'ятки України: історія та культура»?

У справі загадкового продажу-купівлі квартир родини Троньків виявилася ціла низка дивовижних обставин.

На багаторазові вмовляння А. Серикова Лариса Петрівна Тронько 14 червня 2012 року залишила свою хвору матір на опіку подрузі і вилетіла разом з ним для відпочинку на Кіпр. Там у місті Лімасол у будинку за 100 метрів від Середземного моря А. Сериков має велику дворівневу квартиру із 7-и кімнат, в одній з них і проживала Лари-

са Петрівна. Але «відпочинок» припинився вже через 2 дні, бо у А. Серикова виникли якісь невідкладні справи в Україні, і тому вони 17 червня 2012 року терміново повернулися до Києва.

Наведені дати мають надзвичайне значення. Нижче ми їх докладно пояснимо, але спочатку поставимо прості запитання пану Серикову: «Що це за «відпочинок» за тридцять земель впродовж усього двох днів?!» Це – одне. І друге: «А може, Ларису Петрівну вивезли з Києва на два дні з якоюсь іншою метою?» Таке запитання не є безпідставним, бо якраз у ці дні, а саме 14 червня 2012 року, приватний нотаріус Б. П. Романовський засвідчив аж два договори купівлі-продажу квартир – двокімнатної № 96 по вулиці Лаврській, 4 та чотирикімнатної № 57 по вулиці М. Грушевського, 34-А у м. Києві. Продавцем обидвох квартир виступала Лариса Петрівна Тронько, а покупцем – соратник А. Серикова з певних питань та водночас арт-директор журналу «Пам'ятки України: історія та культура», громадянин Російської Федерації Валерій Олександрович Гриценко.

Цитую пояснення Л. П. Тронько: «Як виявилось в червні 2014 року, я начебто уклала договори купівлі-продажу квартир по вул. Лаврській та по вул. Грушевського саме в день мого відльоту разом з Сериковим А. Н. з території України на Кіпр».

1 червня 2017 року на засіданні Шевченківського районного суду

дві квартири? По дорозі в аеропорт?

Цього дня, 14 червня 2012 року, Лариса Петрівна Тронько від імені своєї мами Валентини Іванівни замовила черговий автомобіль в гаражі Кабінету Міністрів України. Маршрутний лист свідчить, що автомобіль виїхав з гаража о 10 годині. Він прибув на вулицю М. Грушевського, 34-А (там тоді творив музей і мешкав А. Сериков). Далі автомобіль поїхав до дачі № 15 в Кончі-

Заспі (там мешкала родина П. Т. Тронька). О 12 годині автомобіль привіз замовника Л. П. Тронько та її супроводжуючого А. Серикова у Бориспіль.

Згідно з повідомленням авіаслужби реєстрації пасажирів рейсу на Кіпр 14 червня 2012 року закінчилася о 13 годині 15 хвилин. О 13 годині 55 хвилин літак вилетів з аеропорту «Бориспіль». На його борту перебувала Л. П. Тронько разом із А. Н. Сериковим.

Як бачимо, часу на якусь купівлю-продаж квартир 14 червня 2012 року Л. П. Тронько просто фізично не мала!

Але нотаріально завіреним договором свідчить, що купівля-продаж відбулася саме 14 червня 2012 року у Києві. То що ж тоді мало місце і чому вірити – авіабілетам, українським і кіпрським штампами у паспорті, чи печатці київського приватного нотаріуса? Відповідь на цю загадку прояснилася несподівано.

Продовження в наступному номері

Анатолій Сериков, головний редактор журналу «Пам'ятки України: історія та культура». Фото Д. ЧОБОТА, березень 2017 р.

Юрій Багрянцев

Прочитала я книгу Юрія Багрянцева «Як я став детективом» і зрозуміла, що вона не схожа на сучасні блокбастери та роздуті історії про крутих озброєних героїв.

Щоправда, окремі частини, як можна відчитати із ситуацій, написані у 1990-их. Та це не робить їх менш актуальними. Детективні сюжети у книзі пана Юрія не позбавлені гостроти,

трохи художньої вигадки, і так народилася збірка оповідань, ціла книжка.

Найцікавішим і найбільш проникливим текстом мені видався «Старий млин». Тут дуже багато уваги до мистецтва, до української історії й, зокрема, до музейної справи. До якогось такого собі простенького провінційного музею в райцентрі Ставище, довкола котрого й розгортаються події європейського масштабу.

Сам автор зізнається, що на-

фотограф Роман – теж реальні. А Богдан Грінченко – образ, як кажуть, збірний, складений із кількох знайомих авторів художників та деяких вичитаних історій про XIX століття.

Книга Юрія Багрянцева «Як я став детективом» позбавлена пафосу і патетики. Вона в чомусь навіть скромна і проста – хочеться порівняти її з водою, котра не має ні кольору, ні запаху, але без котрої важко уявити собі інші напої. Отже, ця властивість води у літературі – відчутна. Бо вона не просто на дні, а глибока і прохолодна. Приховує в собі не тільки бажання висловитись, а й донести читачеві щось більше, поділитися сокровенним – своїми переживаннями про людей та їхні щоденні справи.

Юрій Багрянцев каже, що література – це його захоплення, духовна потреба, творча пристрасть. А основна праця всього життя – в кіно і на телебаченні. Вже 10 років поспіль пан Юрій створює телефільми на краєзнавчу тематику на Київському центральному каналі. Багато з них, до речі, викладені в Ютубі. Отож автор не має потре-

БЕЗ ПАФОСУ І ПАТЕТИКИ

тому сміливо ведуть читача у нетрі тексту і змушують міркувати разом з автором.

Сам письменник не дуже відомий українському читачьому загалу. Поки що. А дарма, бо його невеличка книжка цікава не лише як добірка детективних історій, але і як розповідь про мистецькі та історичні події, що трапились на малій батьківщині Ю. Багрянцева – Київщині.

В одному інтерв'ю автор зізнався, що захотів написати цікаве детективне оповідання, і необов'язково з убивствами, кривавими бійками та всілякими «стрілялками-наздоганялками». Адже в житті буває безліч цікавих історій без крові, насичених карколомними сюжетами з пізнавальними та повчальними мотивами, за якими – розкриття людської душі, мотивації вчинку, намагання зрозуміти, ба навіть виправдати героя-невдачу.

Подумав, пригадав історії із життя, в яких був учасником, свідком чи спостерігачем, або про які десь читав і чув. Додав трохи фантазії, щось об'єднав із різних історій, десь звів до купи людей, яких знав, щось змінив у місцях подій – і написав перше оповідання «Нешаслива сімка». Журнал «Дніпро» надрукував його в жовтні 2013 року. А потім Юрію Багрянцеву зателефонували з редакції та попросили надіслати ще подібних оповідань. І згодом у цьому ж часописі були опубліковані «Ящик коньяку» та «Загадка фотографія». А далі – вже за інерцією – писав про інші реальні життєві історії з детективними сюжетами, додаючи

писав це оповідання на знак поваги і шани до живопису. Музей у Ставищі – реальний. Навіть у прізвищі його колишнього і, на жаль, уже давно покійного директора змінено лише дві літери. Художня школа Мурашка в Києві була насправді, її учні, зокрема, Казимир Малевич та Микола Пимоненко – історичні персонажі. Турагенція у Білій Церкві та її

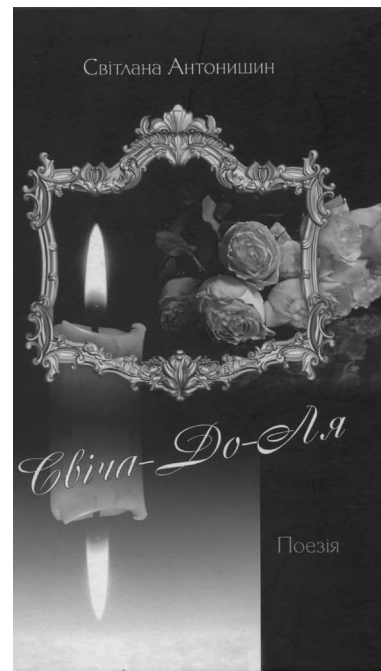
би «піаритись» із модним жанром. Написання детективів – це його дітище, бажання заочно поспілкуватись із читачем, висловити побачене, почуте і пережите. А відомо, що саме такі книги, написані «не навмисно», іноді стають дуже успішними.

Оксана КРИШТАЛЕВА,
м. Львів

Рецензія на книжку Юрія Багрянцева

КОЛИ Є ДЗЕРКАЛО СВІЧАДОМ

Під дивною, навіть химерною, схожою чи то на паліндром, чи то на криптограму, – назвою нової книжки Світлани Антонішин «Свіча-До-Ля» (Київ, «Український пріоритет», 2017) – лише одне слово: «Поезія». Мабуть, не буду особливо оригінальним, зазначивши, що цей підзаголовок на всі сто відповідає дійсності. Саме Поезія, і саме з великої літери!

Тому, хто сам пробує примоститись на травичці великого літературного луку і, задерши голову, шукати очима чи коня, чи зірку в нічному небі, непросто оцінювати сусідів по такому пасовиську. Особливо, якщо цей сусід – не безпорадне немовля, що ледь навчилося тримати голівку – «коники пасти», а Майстер. І той факт, що цього Майстра, чи точніше – Майстриню ти знаєш досить давно, і знаєш особисто, аж ніяк не полегшує справу.

Але й мовчати, як радить Федір Тютчев, чи то пак, мовчки насолоджуватись глибокими філософськими думками, феєричними, іноді карколомними образами і метафорами, вишуканістю рим і Слова загалом... Чи не було б це розкішшю, якої дозволити собі не можна?

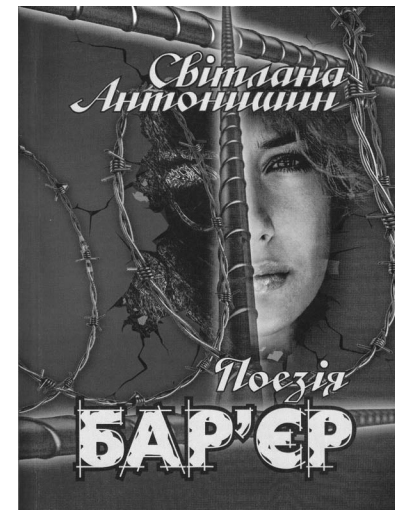
Перший розділ нової збірки поетеси, яка мешкає у містечку Броди на Львівщині, – «Віддзеркалене задзеркалля» – вірші останніх років, вельми непростих для нашого народу, нашої держави.

Здавалося б, люстерко... І, мабуть, Світлана Антонішин – не перша, хто звертається до цього образу як до феномену, який правдиво і безжально відображає світ в усьому його розмаїтті, в усіх його проявах та іпостасях. І це не просто дзеркало чи його уламок, поцілений троями – слугами Снігової

Королеви – у чиєсь серце та око, і тим паче, не предмет замилювання новоспеченого Нарциса, і не натертий до блиску паркет віденського балу під час чуми, і не криве начиння Кімнати Сміху...

Буквально терзаючи поняття «дзеркало», авторка робить це не менш віртуозно, ніж героїня радянського фільму «Дівчата», коли перелічує всі страви, пов'язані з картоплею. З тією лише різницею, що це – не віртуозність заради віртуозності, а спроба (і треба сказати – вдала) розширити свій образ від маленького люстерка з казки до чогось глобального і невідворотного...

Але, звісно, поетеса не зациклюється на якомусь одному символі, хоч він, наче водяний знак, проходить не тільки в названому розділі, а й у наступних, які охоплюють поезію минулих років, зокрема й ті вірші, які увійшли до попередньої збірки «Бар'єр» (Львів, «СПОЛОМ», 2014). Чого варте осине гніздо з «Незримих діалогів» (VIII)! І цей «теплий жовтень», і «дві школярочки», і «дід Мефістофель» з лукавою посмішкою, який радить дівчаткам спробувати, поворошити... Не певен, чи в мене одного виникла ця асоціація... Та

знаючи Світлану Антонішин ще з років виборювання нашої незалежності, її чітку позицію громадянина України, переконаний, що не помиляюсь у своїх відчуттях: поетеса не могла обійти найбільш проблемні нашого сьогодення, зокрема й АТО.

Навіть спроби не робитиму глибокого літературознавчого аналізу. Бо, на відміну від пані Світлани – визнаного в Україні не тільки Поета, а й Критика, таким себе не вважаю. Це той випадок, коли згадувана «тютчевська формула» – «думка висловлена є неправдою» – себе виправдовує. Як виправдовує підзаголовок «Поезія». Отакій лаконічний і неодмінно – з великої літери.

Микола ЦИВІРКО

У своєму виступі щодо безвізу, який вступив у силу нещодавно, Президент України Петро Порошенко процитував Михайла Лермонтова: «Прощай, немытая Россия, страна рабов, страна господ. И вы, мундиры голубые, и ты, им преданный народ».

Любов ЯКИМЧУК

А також – уривок з вірша Олександра Пушкіна «До Чаадаєва»: «Товарищу, верь, взойдет она, звезда пленительного счастья, Россия вспрянет ото сна, и на обломках самовластья напишут наши имена». Цитати з улюблених поетів Володимира Путіна більш ніж промовисті не лише своїм змістом, а й адресатом, яким, явно, є Росія. Безвізовий режим, безумовно, – жест, що свідчить про все більший відхід української політики від Кремля. І дуже цікаво, що зброєю Порошенка в його апелюванні до країни-агресора стали літературні тексти. Гадаю, не менш цікаво поспостерігати, як виглядає безвіз для українських літераторів.

Ілля Стронговський

Опівночі 11 червня в державачленах Європейського союзу розпочалася дія безвізового режиму для громадян України, що подорожують із біометричними паспортами. Відзначити цю подію символічною безвізовою подорожжю до ЄС вирішили 40 активістів, серед яких – митці, журналісти, громадські діячі.

Опівночі за київським часом кордони для власників біометричних паспортів відкрили Фінляндія, Естонія, Латвія, Литва, Румунія, Болгарія, Греція та Кіпр. Ще за годину безвіз поширився на Португалію, а о третій ночі безвізовою стала Ісландія. Також трохи пізніше, ніж на основній частині континенту, запрацював безвізовий в'їзд на кількох віддалених островах в Атлантичному океані, що є частиною державчленів ЄС (Канарські та Азорські острови і Гренландія). Винятками з безвізового режиму є лише Велика Британія та Ірландія, що проводять власну візову політику.

Перший «безвізовий потяг» Київ-Перемишль зі своїми пасажирами вранці 11 червня вирушив зі столиці. Серед пасажирів були помічені й письменники,

Історична мить. Фото Георгія Лук'янука

БЕЗ ВІЗ, АЛЕ З ЛІТЕРАТУРОЮ

зокрема, Андрій Курков та Андрій Кокотюха, які цілий день постили коментарі й фотографії своєї подорожі.

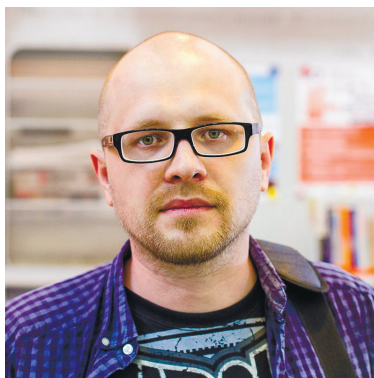
«11.06.2017 року. 8:06 за київським часом. Нам не спиться. Ми сказали безвізу – поїхали!» – написав на своїй сторінці у Фейсбуку Кокотюха. Доїхали до Перемишля усі пасажирів, про що повідомив у своєму Фейсбуку Андрій Курков: «Жодного пасажирів з поїзду номер 705 Київ-Перемишль ні український, ні польський прикордонний контроль не зняв! Усі доїхали! Сумно, звичайно, те, що від Львова до Перемишля буфет не працює! Тепер треба добиватися, щоби безвіз не був сусідом безбуфету!»

Напередодні Андрій Курков жартував про цікавість українців до безвізу: «18 січня 2018 року 65 мільйонів українців отримали біометричні паспорти. Уряд оголосив про підготовку до перепису населення».

Безвіз очима осіб, причетних до літератури, виглядає так.

Ілля Стронговський, дизайнер, письменник: «Наша людина здатна обурюватися всьому. Як не спеці, то тому, що дме, наприклад. Був візовий режим – 70% населення сиділо в Україні й обурювалося, чого це комусь хочеться їздити. Зараз із безвізом, може, ситуація трохи виправиться. Хоч маса була скептиків зі зневірою, мовляв, не дадуть».

Але наша людина все одно обурюється – причому цікаво,

Андрій Бондар

який тип нашої людини обурюється найгучніше: це забезпечені особи, які відлежали всі боки в мандрах по світу і тепер відчують себе дискримінованими. Вони здобували візи, збирали документи, мандрували світом і весь час відчували свою вищість над сірим бидлом, яке нікуди не їздить. І ЄС «наругався» над їхньою елітарністю, змусив МАУ (Міжнародні авіалінії України, – прим. ред.) продавати лоукостові квитки (а ми ж пам'ятаємо слова Мірошниченка, що погані люди ставляться до перельотів, як до маршруток, і ось, ось, двох років не минуло!). Пускають всіх, май тільки паспорт. І всьо, ти вже не осо-

Олена Захарченко

бливий, ось вона, дискримінація, – і «катається» обурений постик у ФБ про нікому не потрібний безвіз».

Андрій Бондар, письменник, перекладач: «Ми роками жили в абсурді накинутих руським міром ідіотських понять на кшталт «ближнє зарубіжжє» (церковний відповідник – «канонические территории Русской православной церкви»), що на практиці означало існування якоїсь химерної ментальної конструкції, яка дозволяла і наполегливо рекомендувала нам вважати «ближніми» Семіпалатинськ, Наманган і Находку, хоч до них від нас були довгі тисячі кілометрів степом і тайгою».

І водночас ця ж конструкція передбачала, що сусідні Сучава, Перемишль, Дебрецен і Кошице були «дальніми».

Я міг би взяти свій внутрішній паспорт і спокійно, без жодних віз, поїхати в Семіпалатинськ, Наманган або Находку, але мені це не було потрібно ні вчора, ні сьогодні, ні – маю глибоке переконання – завтра».

Натомість для того, аби потрапити до Сучави, Перемишля, Дебрецени і Кошице, треба було вдаватися до малоприємних і марудних процедур».

Ситуація, коли вільно можна туди, куди зовсім не потрібно, і не можна вільно туди, куди дуже потрібно, – абсурд у стилі Льюїса Керролла».

Оксана Самара

– окрема черга для людей із довгим волоссям, бо стрижених спалах засвічує;

– зайняти живу чергу, записатися на папірець, записатися онлайн, бігти наввипередки до автомата електронної черги; – торгувати квитками електронної черги в живій черзі; – оформити біопаспорт, бо всі сусіди вже оформили; – гримати на операторів, бо в 10.00 квитки електронної черги закінчилися;

Євросоюз ще не усвідомив, що на нього чекає...»

Олександр Красовицький, видавець: «Якби не було безвізу, його слід було би вигадати, оскільки завдяки цій меті народні вибранці вимушені були всерйоз реконструювати наше лагана-перелатане, радянське за суттю законодавство. Якщо я правильно розумію угоду асоціації, слідом за її ратифікацією слід буде відмінити тисячі ГОСТів та схвалити замість них європейські стандарти; МВФ, схоже, на решті доб'ється від нас судової, земельної та пенсійної реформи і приватизації залишків держвласності, що дозволить поховати схеми держвласності. Тепер би ще знайшлася якась добра душа (НАТО?), яка би змусила нас реконструювати оборонну промисловість, зробити контрактну армію, скасувати чисельні обмеження для бізнесу та посадити трьох друзів кожного депутата. От тоді безвіз не буде погрожувати тим, що через кілька років комусь доведеться гасити світло в Чопі або в Борисполі».

Олександр Красовицький

Оксана Луцишина

Переконаний, старий ментальний світ із його ідіотськими концептами – від сьогодні – вже минуле».

Вибачте, мешканці Семіпалатинська, Намангана і Находки, можливо, ваші міста прекрасні, але ви – далеко-далеке зарубіжжя. І завжди таким були, є і будуть».

Олена Захарченко, письменниця: «Ну, я знаю, що глупенько. Але йшла я нині, а люди такі радісні, посміхаються, як бачать банери «безвіз», і просто так одне з одним жартують. А далі йдем через Майдан, а там ці тури в Межигір'я, і на траві люди сидять, і добре їм. І тут мене накрило – той страх 2013 і 2014, той закопчений Майдан, і я тоді ніколи не вірила, що стане, як сьогодні».

Оксана Луцишина, письменниця: «Нарешті українці не потребують візи, щоб поїхати до Європи. І таке спровокував Євромайдан: Президент Янукович відмовився підписати договір, який означав, що Україна залишиться супутником на російській орбіті. Але Україна відмовилась. Я не надто красномовна сьогодні, і я не впевнена, як написати про всі ті життя, що втрачені в Революції та після, у війні, і про всі ці (доволі важкі в ці дні) бойові дії на Донбасі, та чотирьох загиблих солдатів вчора... Тим не менш. Ми зробили це».

Оксана Самара, поетка: «Біометричний паспорт – це: – зайняти чергу о 5.00, бо видача відкриється о 9.00;

Чабан-Равлик

Завдяки друзям мені вдалося познайомитися з колишнім донецьким партизаном, командиром загону «Равлик» Богданом Чабаном.

Сергій ЛАЩЕНКО

Тепер молодий донецчанин, якому лише 23 роки, постійно курсує між Маріуполем та Києвом. У приазовському місті в нього один проєкт – «Ізбачитальня», а в столиці інший – «Pizza Veterano /«Ветеранська піца». Отак і розривається патріот між культурою та популярним у Києві закладом харчування.

Ставлю симпатичному бородану перше запитання: «Чому «Ізбачитальня»? Чому російською? Адже на Донбасі зараз модними стали україномовні назви: «Вільна хата», «Творча хатинка» тощо». Богдан відповідає: «Тому, що й сам я російськомовний. Та й заклад відкрився в Донецьку ще в 2012 році, задовго до війни і до тих подій, які чітко розділили донецьких на проукраїнських та на прихильників «руського мира». Вже століття тому була мережа закладів, яка сформувалася після російської революції 1917 року. Основною ідеєю була просвітницька діяльність серед населення сіл та великих міст Росії. От і в нас був проєкт: молодь, сучасна музика – і нормальне інтелектуальне суспільство. Там були добрі книжки – це якщо говорити про рівень літератури...»

Равлик-Чабан і Сергій Жадан

КОМАНДИР ПАРТИЗАНСЬКОГО ЗАГОНУ «РАВЛИК» ПРО ДОНЕЦЬКУ МЕНТАЛЬНІСТЬ

Богдан відносить себе до російськомовних, але зазначу, що його українська – бездоганна: багата, милозвучна, без будь-якого акценту... Що трохи дивно, особливо, якщо врахувати, що батьки його не гуманітарії, а з робітничої касты. Та ще й мешканці шахтарського краю у якомусь там п'ятому чи шостому поколінні. Хлопець навіть уточнює, що донських козаків у його роду не було, а ось запорозька лінія чітко простежується. Прикро, що через окупацію Донецька проєкт «Ізбачитальня» там довелося покинути. Проте Богдан переніс його до Маріуполя. Сподіваюся, він і в приазовському місці працюватиме на користь Україні. Запитую у партизана, чи є у нього певний оптимізм стосовно формування нової донецької ідентичності?

«Нова ідентичність формується, перш за все, у тій частинці Донбасу, яка роз'їхалася по Україні, – каже командир «Равлика». – Це дуже серйозно, бо йдеться про величезну кількість людей. І це заново сформовані парадигми світобачення... На звільнених територіях теж дуже багато чого змінилося. Скажімо, якщо говорити про Маріуполь, то він зараз набагато більш патріотичний, ніж був. І більш рішучий у контексті деяких змін...»

Говоримо про такі речі, як «поїзди дружби», поїздки Схід-Захід... Чи вони забезпечать якісний прорив? Сприятимуть зближенню регіонів? Після нетривалих роздумів Богдан відповідає: «Прорив, може, й не забезпечать, але це ті краплі, які точать камінь... Цим варто займатися!»

Далі я зачіпаю іншу тему. Кажу, що більшість моїх знайомих проукраїнських донецчан не збираються повертатися на попереднє місце проживання. Їм добре в Києві, Львові, Вінниці, Черкасах... Як до цього поставилися би хлопці з «Равлика»?

«Кожен робить свій вибір, – каже Богдан. – Я ж іще у 2014 році взяв на себе відповідальність за свій дім і за своє місто, коли почав виходити на проукраїнські мітинги. Я вважаю, що й надалі повинен боротися за свій Донецьк. Особливо багато роботи буде тоді, коли звідти підуть росіяни...»

Цікавлюся, чи є у колишніх борців опору ідеї щодо прискороного формування української ідентич-

ності? Торкаюся і такого питання, як розмальовані в українському стилі тетраподи в Маріуполі.

Командир «Равлика» відповідає, що конкретних рецептів відродження українства на Сході він не має, але є дуже багато факторів, на які слід впливати – культурних, економічних тощо. Каже, що треба постійно займатися цим питанням, бо якщо нічого не робити, то й результату не буде. А стосовно тетраподів, то так... це цікаве явище. І воно трохи впливає на загальну картину. «Будь-який проєкт, який націлений на те, щоб зміцнити на Донбасі українськість, або просто створити красивий формат життя, має право на існування. Головне, що мешканці Маріуполя це сприймають абсолютно нормально...» Далі Богдан додає, що люди вже й до батальйону «Азов» ставляться спокійно, оскільки пропагандистські байки сепаратистів виявилися брехнею.

Прошу трохи розповісти про партизанську діяльність. Богдан Чабан на хвилинку замислюється – так, ніби переноситься в ті часи: «Це почалося в Донецьку в 2014 році, коли ми вже розуміли, що мирні протести супроти експансії «руського мира» неможливі. Прихильників України жорстоко били, і ми дійшли висновку, що на агресію треба відповідати агресією. На той час ми були в Донецьку самі, без будь-якої підтримки силовиків. Тому вирішили брати ініціативу в свої руки. Дуже спонтанно все народжувалося... Після цього багато хлопців опинилися в добровольчих підрозділах, хтось пішов до ЗСУ... Коли в лютому 2015 року почали розформовувати добровольчі підрозділи, почалася нова хвиля партизанської діяльності. Через те, що донецькі хлопці не могли просто так скласти зброю, не відвоювавши у ворога рідну землю. Не про все можемо говорити детально, бо частина людей досі там...»

«А як вас заарештували свої?» – запитує, бо знаю, що «Равликів» український суд намагався позбавити волі.

«Дуже проста ситуація, – з посмішкою відповідає український партизан ХХІ століття. – Наше законодавство ще не адаптоване до війни. Ми живемо ніби в мирний час (законодавчо), насправді ж, у нас тривають бойові дії. Через це й такі колізії. Передусім через це. А ще «людський фактор»... Бо частина суддів, правоохоронців залишаються фанатами старої системи, яка їх, власне, і створила. Вони не хочуть боротися з реальною загрозою, яка є. А просто хочуть стабільно отримувати свою зарплату. І бажано, щоб вона при цьому неухильно підвищувалася. Нас затримали через незаконне володіння зброєю і за «обмеження волі» людей під час оперативних заходів. А нам справді доводилося затримувати диверсійні групи сепаратистів. Оскільки офіційно війни у нас немає, то це трактувалося як «обмеження волі»».

На завершення торкаюся теми «Маріуполь і культура». Які тут зміни намітилися? Чи заговорить колись приазовське місто українською? Богдан відповідає: «Звичайно, Маріуполь став набагато прогресивнішим. Відбувається набагато більше концертів та інших культурницьких заходів. Багато українських виконавців тепер приїжджають... У місті відкриваються нові заклади, розраховані на середній клас та інтелігенцію. Тепер у Маріуполі справді стало цікавіше жити! А стосовно мови, то треба пережити якийсь етап... Коли перевести всю документацію на українську, крок за кроком українізувати кіно й телебачення, то наступне покоління маріупольців точно виросте іншим. Але якщо мову насильно нав'язувати людям, то на цьому буде багато спекуляцій. Ви ж чуєте агресивну риторичку «Опоблоку»? А проти неї на Сході важко боротися. Тому найважливіше зараз – послідовна «лагідна» українізація і нормальна комунікація між регіонами. Хто полюбить Карпати і Волинь, той уже ніколи не буде сепаратистом...»

ПАМ'ЯТНИК ТАРАСУ ШЕВЧЕНКУ... В МУЗЕЇ

Відвідувачі Ірпінського історико-краєзнавчого музею отримали змогу побачити, який пам'ятник Тарасу Шевченку встановлять в Ірпені. В музеї експонується макет пам'ятника. Урочисте відкриття відбудеться на День Незалежності 24 серпня нинішнього року. Тарас Шевченко зображений молодим. Але це буде не просто заміна постаті Леніна на постать Шевченка.

Ірпінський пам'ятник – це високомистецький твір. Він є шести-метровий бронзовою композицією, до якої, окрім фігури Тараса Шевченка, увійшла символічна палітра художника. Також тут – зображення квітів, снопів пшениці, хатини, де ріс Тарас, статуї героїв його творів – Кобзаря, Катерини, персонажів «Наймички». Автори пам'ятника – відомі в Україні та за рубежом скульптори Олесь Сидорук і Борис Крилов мовою пластичного мистецтва відтворили образ великого Тараса Шевченка – поета і художника.

Без сумніву, пам'ятник в Ірпені буде шедевром скульптурної Шевченкіани.

Всі бажачі можуть вільно відвідати музей і висловити письмово свою думку про майбутній пам'ятник.

Анатолій ЗБОРОВСЬКИЙ,
директор Ірпінського історико-краєзнавчого музею

На тлі нового, напевно, вирішального етапу боротьби за незалежність України – збройного опору московським окупантам на Сході нашої держави – ця розповідь, на перший погляд, ніби відходить на другий план. Але ж йдеться про засвоєння уроків минулого – на діяннях борців проти радянського тоталітаризму.

Пропоную неупереджені свідчення музиканта Вадима Смогителя (1939 р. н.) – одного з активних учасників дисидентського руху. На тривалий час – вже після перебування у в'язниці – емігрантські хвилі вихлюпнули були його за океан. Відтак залишався, як кажуть кіношники, поза кадром. А повернувся до рідного краю із паспортом громадянина США.

Насамперед, мене зацікавила перша спроба КДБ ув'язнити Вадима Смогителя в Києві 1972 року, коли почалися арешти інакодумців із приходом до влади В. Щербинського та знавіснелих українофобів на кшталт В. Маланчука. А зацікавила ще й тому, що допит за мою справу – вже дещо пізніше – був пов'язаний з одним віршем, начитаним мною на магнітофон у нього.

Прибула «зондеркоманда» іще зранку (17 лютого). Очоловав її підполковник Горячов, за протоколом обшуку – «слідователь по особо важним делам следотдела КГБ при СМ УССР».

Були різні спеці – куратори музики, поезії, магнітофонних записів, просто «нюхачі», які нишпорили скрізь та обстукували стіни. Одначе господар не розгубився.

– Я запропонував підполковнику одразу зняти навіть піджак і засукати рукави сорочки, аби з них не випало те, що приніс із собою – як речдоказ компромату.

– І він погодився?

– Як не дивно, так. Напевно, розраховував на поступливість і з мого боку.

Вже невдовзі один з «оперів», який копирсався у купці паперів на столі біля друкарської машинки, радісно повідомив, що знайдено вірш Бориса Мамайсура «з наклепом на радянську владу».

Україно-ненько,

За тебе боюсь:

Соціальна Глеваху –
Советський Союз.

Ну який тебе геній
Чи чорт колить впер
В соціальну Глеваху –
Союз еСеСеР?

– Ну що ви скажете на це? – з притиском подивився Горячов на господаря.

– А що ви хочете від поета, якого психіатри лікували у Глевасі? – відповів на одеський манер.

– Значить, ця ваша... антирадянська хвороба невиліковна.

Під вечір «гості» запропонували господарю заночувати в ізоляторі КДБ. Але він категорично

відмовився, мовляв, дружина за підозрять, що пішов на гульки.

Вадим вирішив був спалити закордонну книгу про музику, але вона копітка, шипіла, наче була незгодна.

За домовленістю, зранку прибув до КДБ.

– Що – книгу палив? – запитав той же підполковник.

– А як ви здогадалися?

– У вас брови обсмалені.

Того разу викрутився, таки відпустили. Певно, тому, що вірш Б. Мамайсура «десь загубили», справу зам'яли, інших підстав затримати не було.

– А коли тебе все-таки настрахали «кагебісти»?

– Після того обшуку я захотів побувати на суді над Зиновієм Антономком. Але не впустили до зали. «Ідіте додому!» – наказав офіцер, подивившись мій паспорт. – Ми ещо і к вам доберьомся. Ви – на череді». Отоді мені стало не по собі: в якій страшній країні я живу. Будь-коли прийдуть. Бо вже стою на черзі...

диригентсько-хоровому факультеті. Але на 5-ому курсі виявилось, що я – «ніби нерадянський студент», за словами ректора, бо маю «націоналістичні прояви й антирадянську налаштованість».

– А як же ти прилучився до інакодумців?

– Начебто випадково. У магазині «Книги», що у «Пасажі», один чоловік домагався, щоб змінили вивіску на «Книгарня». Я підтримав його. Це був Ераст Биняшевський, лікар-ортопед. Він увів мене до товариства Алли Горської, а від неї – до Івана Світличного. З першої зустрічі вразили слова Віктора Зарецького, що «націоналізм – рушійна сила для побудови держави».

Звісно, В. Смогителя очікували після поневіряння у пошуках заробітків. Не став будити ці болючі спогади, бо й сам зазнав такої «опіки» від КДБ. Зрештою, 1977 року він забав емігрувати з СРСР. Пригадую, одного разу зайшов до мене на роботу й повідомив,

мелодії яких відтворює тепер знаний кобзар Тарас Компаніченко.

– Якась незвична назва. Може, йдеться про дівчину-козачку Кулину?

– Авжеж. Але балада більше відома як «Пісня козака Плахти». Мабуть, тому й прозвали його так, що взяв у похід Кулину у плахті.

– А де ж ти натрапив на цю пісенну перлину?

– Здається, року 1969-го попрахав Івана Світличного порадити мені якусь давню козацьку пісню. Він зняв із полиці книгу Григорія Нудьги «Українська балада», видану 1964 року, й показав на «Пісню козака Плахти». І я вирішив вдатися до музичної обробки її тексту.

– Гой, козачейку, пане ж мій,
Сподобав мні ся живот твій.

– Любо ж тобі горювати,
Дай преч з тобов поїхати!

– Душе моя,

Я вже твоя.

– Ручку дай

І всїдай.

– Я твоя.

– Ти моя.

Кулино!

В. Смогитель у музичній формі уміло відтворює ключові діалогі-підтвердження на готовність до кінця перетерпіти все заради кохання. Допмагають композиторові у цьому Юля Ільченко, Аліна Барановська. Дівчата ці зі Жмеринки. Одна говорить, а друга співає. В діалозі задіяний і композитор – як співак із приємним баритоном.

Вже після ув'язнення Смогителя, під час так званої перебудови, Ніна Матвієнко запропонувала йому зробити музичну обробку пісні «Ой, роде наш красний». А потрібно це було для Миколи Кацала – художнього керівника Львівського дитячого хору «Дударик». Вадим погодився, але за умови, що у пісні замість слів «небагацько нас є» буде стверджуватися протилежне.

Ой, роде наш красний,
Роде наш прекрасний!

Не цураймося,

Признаваймося,

Бо багацько нас є!

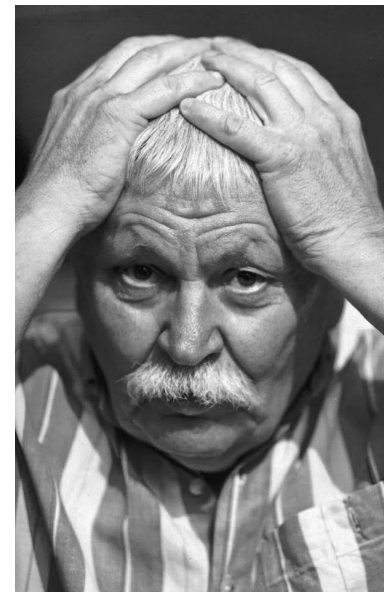
Відтак пісня набиратиме символу не роду-племіні, а представництва багатомільйонного українського народу.

Співачка дала згоду і композитор передав для М. Кацала партитуру через провідника потягу. Десь за місяць той зізнався по телефону, що «Дударик» легше співати Баха, ніж освоїти його творіння.

– Може, тут щось не так?

– Ні, тут все на місці, як слід. Співайте Баха, – відповів композитор категорично й кинув слушавку, не прощаючись. Упертість – одна з довічних рис його переконань в усьому. Переконань без компромісів.

За тиждень-другий М. Кацал повідомив про готовність «Дударика» виконати пісню у супроводі симфонічного оркестру.

Вадим Смогитель

І попросив Смогителя зробити обробку ще якоїсь цікавої композиції.

Вже за кілька днів композитор передав потягом партитуру пісні «Ой, брате мій, орле». Вона була готова давно, коли натрапив у книзі «Пісні Явдохи Зуїхи» в записках Гната Танцюри на чудову розвагу пастушків овець, з імітацією загублених овець та проханням до орла.

Ой, брате мій, орле,
Ти високо літаєси,
Ти далеко видаєси,
Чи не бачив ти моїх овець?

Приспів:

Ой, бир, бир, бир, бир...

«Це має право на життя», – сказав відомий композитор Є. Станкович, якому Смогитель показав обробку забави вівчариків.

Цього разу хормейстер «Дударика», не гаючись, запросив на репетицію обох – Ніну Матвієнко і композитора.

Вже перед концертом в органній залі панувало особливе піднесення. Кожен виступ – із шаленим успіхом. «Ой, роде наш красний» – тричі «на біс», а пісеньку вівчариків довелося п'ять разів повторити. Композитор на сцені делікатно спростував повідомлення конферансьє, що то є дитяча забавка у Карпатах.

– Випасали отари й на подільських узгір'ях. І саме так бавилися вівчарики на Вінниччині.

Наступний концерт – в оперному театрі. І тут сталося непередбачене – як для виконавців, так і для служників комуністичної ідеології. Коли Н. Матвієнко заспівала «Ой, роде наш красний», у залі встали, як ото через кілька років, зачувши «Ще не вмерла України...»

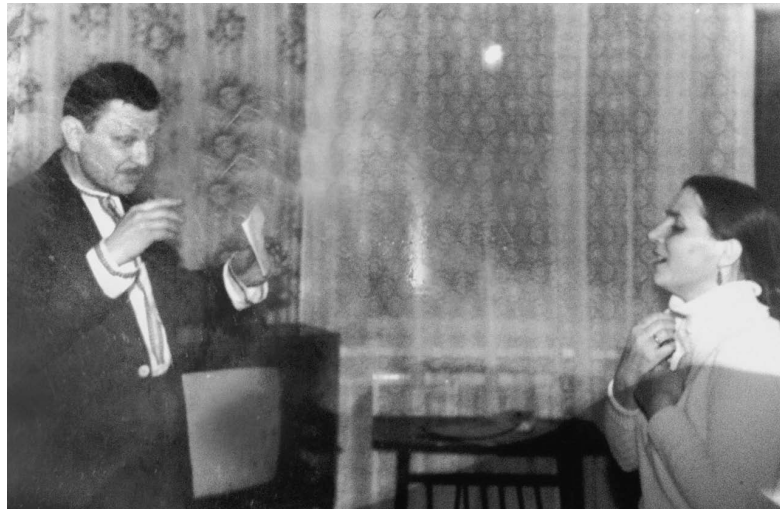
Вже на другий день до М. Кацала прибув із погрозою офіцер з управління КДБ.

Знічений, застраханий хормейстер негайно з'явився у готелі, де зупинився композитор.

– Чому я лише від КДБ дізнався про ваше ув'язнення?

– А я не приїхав з Києва розказувати автобіографію. І заспокоїтеся: я сидів у тюрмі, бо говорив

ЧИ БАГАТО НАС Є

Репетиція у Львові 1988

Позаяк Вадим Смогитель – не просто музикант, а композитор, то подальші спогади будуть пов'язані, звичайно, з його творчим доробком.

Між тим, попередньо доцільно переповісти те, що так чи інакше наближало до них, зокрема, у перервах між піснями.

1946 року на Жмеринському вокзалі семирічний Вадик, як заворожений, дивився на акордеон за плечима демобілізованого солдата. Закінчилося споглядання тим, що матір – на слізне благання хлопчика – спішно продала пухову хустину дружині сусідня начальника й придбала цей музичний інструмент, поки той солдат очікував на вечірній потяг.

Акордеон став для нього улюбленою музичною забавкою.

– І пам'ять мав добру. Читав по складах, коли вповнилося лише чотири роки. Тож у перший клас пішов раніше. 1955-го вступив до Музучилища імені Глієра, на відділ народних інструментів, клас баяна. А в консерваторії вчився на

що хоче виїхати до Венесуели, бо звідти легше перебратися до США. Я застеріг, що не бачитиме її, як своїх вух. Але він таки поїхав до Москви, вкинув листа до генсека партії Леоніда Брежнєва.

– І довго ти очікував на відповідь?

– Та вже на третій день увечері мене ув'язнили. Біля мого під'їзду. Спочатку збили з ніг невідомі, тут же з'явилася міліція і звинуватили мене... у хуліганстві. Отримав на суді аж три роки перебування в зоні разом із карними злочинцями.

У США Вадим Смогитель надбав собі студію запису, яку перевіз до Жмеринки. На ній створив аудіоальбом із власними композиціями, частково власним виконанням та аранжуванням народних пісень.

Серед заслужаних записів одразу привернула увагу «Кулина», яку я ніде раніше не чув.

– А це й не дивно. Бо то є, по суті, балада. Прадавня, із XVII століття. Як ото деякі псалми,

те, що думаю. Хтось же мав це казати, – і зачинив Смогителю двері за ним.

Той переляк у Кацала, здається, згодом таки минув. Бо на звітному концерті «Дударика» у Києві прозвучало аж сім творів цього композитора. На кожне виконання – вже у супроводі симфонічного оркестру столичної філармонії – бурхливі оплески.

А тоді, по приїзду зі Львова, Вадим сам зайшов до КДБ й попередив, що... вбиватиме, якщо прийдуть з обшуком чи зроблять провокацію.

Що вдієш, такий він відчайдушний, радикально рішучий.

Поринаючи у спогади, В. Смогителю стає чудовим оповідачем. Артистично відтворює голоси персонажів та колишніх співрозмовників.

Року 1961-го, коли був студентом 3 курсу консерваторії, викладач фольклору дав на ознайомлення сірнєнке видання під назвою «Пісні народів СРСР». Тут же, в аудиторії, Вадим почав гортати сторінки, поки не зупинив погляд на білоруській пісні. Уже її початок налаштував на весільну, коли наречена сумує, покидаючи батьківську хату.

Студент інтуїтивно збагнув, що віднайшов вельми символічну фольклорну річ, яку прогавила московська цензура.

Вадим негайно зробив музичну обробку білоруської перлини. На виконання двома голосами. Але кому доручити? Оперний голос не підходив. За кілька років по радіо вперше почув голосок Ніни Матвієнко й одразу поклав надію на неї.

Відшукав співачку у хорі імені Г. Верьовки. Вона переглянула текст і нотний ряд та, не вагаючись, погодилась.

– Але ж я передбачав дует, – застеріг молодий композитор.

– У мене є така подруга... Зіспіваємось.

Наразі прохально глянула на Вадима.

– От якби виконати українською мовою...

За кілька днів композитор приніс текст у перекладі приятеля-поета Миколи Воробйова.

*Червона калинонька /2/
Та й на воду схилилась.
Молодая, журилася, /2/
Що од роду відбилась.*

*Тяжко в світі бути-жити, /2/
З чужиною говорити.
Бо чужина – не родина, /2/
Щоб я з нею говорила.*

*Ой, підю я, гукаючи, /2/
Свою долю шукаючи.*

Невдовзі у ранковій радіопередачі Смогителю почув «Червону калиноньку». Другий голос вела подруга Ніни – Валентина Ковальська. Це було перше – на ті роки – й останнє виконання пісні. Чому – композитор здогадувався, але не з'ясував.

Лише за років десять по тому Матвієнко повідомила Вадимові, що готується її грамплатівка.

Дуже хоче, щоб там були і пісні з його обробкою. Але ж на прізвиське композитора накладено вето. Як бути?

Він погодився не зазначати його. І радів, що на грамплатівці з'явилася «Червона калинонька». Як народна. Слухачі зрозуміють, яка чужина – не родина.

У доробку названого дуєту було також перше виконання балади «Що за голос у долині» зі збірки пісень Явдохи Зуїхи. У гармонізації Вадима Смогителю. Це завважила Валентина Коротя-Ковальська у своїй книзі «Пісенний світ українознавства» (Кам'янець-Подільський, 2011). На відміну од Ніни Матвієнко, яка у виданих спогадах чомусь забула віддати належне композитору, з яким тривалий час плідно співпрацювала. Просто згадує про кілька зустрічей з ним. У різних ситуаціях, в тому числі за кордоном.

А ще почув я унікальне виконання двох різних пісень, що накладалися одна на одну. Мат-

і буде множитися гасло Помаранчевого майдану: «Нас багато – нас не подолати».

***

Виїхав Смогителю за кордон 1989-го. У розпалі «горбачовської перебудови», коли на багатьох устах було вже слово гласність. В Україні почалося бродіння Народного руху.

– Що ж тебе, Вадиме, спонукало до відльоту аж за океан? – вирішив з'ясувати справжню причину.

Він пошелестів спочатку клавишами піаніно, мовби вишукував там затаєну мелодію, й усміхнувся.

– Ой, бир, бир, бир...

– Ні-ні, ти вже скликав спогади, як загублених овечок.

– Ну, то слухай. Я в тюрмі так не психанув, як тоді, у Львові, після заборони на мою музику. Міг би справді прибити якогось «кагебіста», була в мене сокира опричника. Мати остерігалася такої біди, знаючи мою рішучість, і підтримала намір зник-

На концерті з «Дудариком»

вієнко співала «Орел поле поров», а Смогителю потужним голосом вів свою розповідь, мовби відтворював те, що сталося потому.

*Чорна рілля ізорана
І кулями засіяна,
Білим тілом зволючена
І кров'ю сполощена.*

Це – запис із відеофільму «Русалчин тиждень», що його створила з їхньою участю режисер Одеської кіностудії Наталка Мотузко 1988 року.

Кажуть, іноді істину слід шукати посередині, між різними точками зору. З таких міркувань суперечливий рядок (від роду – до народу) доцільно було б зачинати як стверджувальне припущення – «чи багачко нас є». Отаких волелюбних, здатних до опору ворогам України.

І тоді кожен слухач підсвідомо сам себе питатиме, чи все ще належить до хохлів, чи до свідомих українців, зрештою, до громадян – патріотів нашої держави.

нута з еСеСеРії. Тим паче, що дружина померла, а сина я згодом мав забрати до себе. І це таки сталося.

Я вже стояв на порозі, готовий розпрощатися.

– Відгадай, що я ще хотів би почувти.

– Чому повернувся через п'ятнадцять років?

Я усміхнувся, кивнувши головою.

– Тоді ти відгадай, яку пісню тобі нагадаю.

Я здогадався. Але господар не став очікувати на відповідь.

*Тяжко в світі бути-жити,
З чужиною говорити...*

Такий він, цей жмеринський американець з ментальністю козака-відчайдухи. Не розминався з Музою, коли нелукаво усміхалася, кликала за собою. Попри всі нелегкі випробування.

Іван МАЛЮТА,
член НСПУ, заслужений журналіст
України

ОГОЛОШЕННЯ

**Міністерство культури України,
відповідно до Закону України «Про культуру», оголошує конкурс на посаду генерального директора державного підприємства «Національний академічний духовий оркестр України» (далі – Оркестр) (вул. Володимирський узвіз, 2-Б, м. Київ, 01001)**

1. Строк приймання документів на участь у конкурсі.

Документи на участь у конкурсі приймаються з 06.06.2017 року до 05.07.2017 року включно.

2. Початок формування конкурсної комісії.

Міністерство культури України (далі – Орган управління) розпочинає формування конкурсної комісії з 06.06.2017 року.

3. Умови проведення конкурсу.

Обов'язковою умовою проведення конкурсної добору є його відкритість.

Представники засобів масової інформації та громадськості мають право бути присутніми на засіданнях конкурсної комісії під час проведення співбесіди з кандидатами, під час якої публічно презентуються запропоновані проекти програм розвитку Оркестру на один і п'ять років. До участі у конкурсі не допускаються особи, які:

– визнані в установленому порядку недієздатними або їх дієздатність обмежена;

– мають судимість за вчинення злочину, якщо така судимість не погашена або не знята в установленому законом порядку, або на яку протягом останнього року накладалося адміністративне стягнення за вчинення корупційного правопорушення;

– є близькими особами або членом сім'ї керівників Органу управління.

Особа, яка бере участь у конкурсі, подає такі документи:

– заява про участь у конкурсі з наданням згоди на обробку персональних даних – відповідно до Закону України «Про захист персональних даних»;

– автобіографія, що містить прізвище, ім'я та по батькові, число, місяць, рік і місце народження, інформацію про громадянство, відомості про освіту, трудову діяльність, посаду (заняття), місце роботи, громадську роботу (у тому числі на виборних посадах), контактний номер телефону та адресу електронної пошти чи іншого засобу зв'язку, відомості про наявність чи відсутність судимості;

– копія документа, що посвідчує особу, копії документів про вищу освіту;

– два рекомендаційні листи довольної форми;

– мотиваційний лист довольної форми. Зазначені документи з позначкою «Документи на конкурс «Оркестр» надсилаються на пошту та електронну адресу: **вул. І. Франка, 19, м. Київ, 01601**, відповідальна особа – Пиндиківська Юлія Ігорівна, контактний телефон: **(044) 234-39-93**, електронна адреса: **pyndykivska.u@gmail.com**.

Особа може подати інші документи на свій розсуд, які можуть засвідчити її професійні чи моральні якості.

Відповідальність за достовірність поданої інформації несе кандидат.

Публічні презентації проектів програм розвитку Оркестру на один і п'ять років кандидати презентують під час другого засідання конкурсної комісії.

Проект програми розвитку закладу культури на один рік має містити*:

– загальні положення;

– аналіз поточного стану діяльності закладу культури з визначенням нагальних проблем, на розв'язання яких спрямована програма;

– мета та першочергові завдання програми;

– детальний план розвитку закладу культури на один рік, у тому числі пропозиції щодо виконання закладом культури результативних показників фінансово-господарської діяльності та їх поліпшення порівняно з попереднім роком;

– фінансове забезпечення програми;

– очікувані результати виконання програми.

Проект програми розвитку закладу культури на п'ять років має містити*:

– загальні положення;

– аналіз поточного стану діяльності закладу культури, визначення проблем, на розв'язання яких спрямована програма;

– визначення мети та завдань програми;

– фінансове забезпечення програми, в тому числі пропозиції щодо залучення інвестицій для розвитку закладу культури та щодо очікуваної динаміки поліпшення результативних показників фінансово-господарської діяльності закладу культури тощо;

– обґрунтування шляхів і засобів розв'язання проблеми, з аналізом можливих ризиків, з визначенням обсягів та джерел фінансування; строки та етапи виконання програми;

– перспективи розвитку закладу культури, підвищення його конкурентоспроможності;

– очікувані результати виконання програми.

Також проект програми розвитку закладу культури на п'ять років може містити:

– план реформування закладу культури;

– шляхи інтеграції закладу культури у світовий культурний простір;

– додатки.

*На розсуд кандидата розділи програм розвитку закладу культури можуть змінюватися або доповнюватися.

4. Строки проведення конкурсу.

Конкурсний добір починається 06.06.2017 року та закінчується не пізніше 03.08.2017 року.

5. Вимоги до кандидатів для участі у конкурсі.

Кваліфікаційні вимоги:

– вища освіта;

– стаж роботи у сфері культури не менше трьох років;

– досвід роботи на керівних посадах в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, установах, організаціях усіх форм власності не менше трьох років;

– вільне володіння державною мовою;

– здатність за своїми діловими і моральними якостями, освітнім і професійним рівнем виконувати відповідні посадові обов'язки.

Інформація, що стосується умов праці, відомості про матеріально-технічну базу Оркестру, фінансову звітність за попередній бюджетний період закладу культури – на офіційному сайті Міністерства культури (рубрика «Вакансії»).

Екватором фестивалю «Мельпомена Таврії» став виступ декількох театрів.

Поціновувачам творчості В. Набокова довелося обирати між київським театром «Мізантроп», який на великій сцені театру показували «Запрошення на страгу», і краківським театром руху та пантоміми Nikoli, що грав свою виставу на сцені Херсонського академічного лялькового театру. Трішки пізніше розпочинались інші вистави.

Звісно, коли потрапляєш на міжнародний фестиваль, то хочеться «побачити світ», а хто його покаже краще за театр тої чи іншої країни? За таким принципом

оком. Адже один із найважчих засобів театрального видовища – це дія. Коли вона є у виставі – це вже свято, а коли вся вистава пронизана дією, та ще й без тексту, та ще й все зрозуміло – на жаль, в Україні дуже велика рідкість. По-друге, актори-віртуози (а їх було на сцені тільки двоє – Лоліта і її вітчим Гумберт), окрім пантоміми, ще використовували фокуси – як засіб зацікавлення глядача.

У виставі «Лоліта Доллі» представлена історія осиротілої дівчинки, що залишилася під опікою закоханого у неї вітчима Гумберта. Лоліта змалку маніпулює своїм вітчимом, отри-

ПОЇХАЛИ З «ПОРОЖНІМИ РУКАМИ»

деякі глядачі, обрали польський театр, сподіваючись на щось незвичне... Вистава, яку привезли поляки, – за романом В. Набокова «Лоліта» – «Лоліта Доллі» глядачів і шокувала, і вражала. По-перше, ця робота була створена без використання тексту, поляки говорили з українським глядачем виключно мовою тіла. «Драма без слів», як зазначили творці дійства в епіграфі, була зроблена на основі етюдного методу й танцю. Те, що польські гості володіють своєю майстерністю на дуже високому рівні, було видно навіть неозброєним критикою

муючи від нього матеріальну вигоду. Заборонене кохання надихнуло Гумберта на написання історії про Вовка та Овечку. Взаємозв'язок Лоліти і Гумберта втілений в алегоричні образи цих персонажів. Актори не соромились використовувати усі можливі засоби, щоб передати «звірячу хіть» у цій алегоричній частині історії.

Вистава сповнена метафор та напівнатяків. Варто зауважити, що режисерське рішення щодо безтілесного контакту було не тільки вдалим, а й бездоганно втіленим. Оскільки багато моментів, які б могли перетворити спектакль у бруталне дійство, були вдало скореговані. Відсутність «четвертої стіни» вкотре підкреслювала майстерність, адже актори не тільки працювали «через глядача», вони використовували інтерактивне дійство та завоювали зал своєю безпосередністю.

Спектакль «Лоліта Доллі», режисерами-постановниками якого є Микола Верпєв та Михайло Мильмейстер, на фестивалі відзначений не був... Зважаючи на те, що Польща від нас на декілька років попереду у своєму розвитку, можливо, український глядач не готовий був сприйняти таку театральну продукцію – без слів і без обмежень.

Елізавета ТАРАСОВА

ВАЖКО ЗАЛИШАТИСЯ СВОЇМ СЕРЕД ЧУЖИХ

Війна на Сході... Руїна... Та почались вони не з першим автоматним пострілом, не з вибухом снаряду, їхнє коріння – смерть душі...

Олександр ТАРАСОВ

Коли вмирає в тобі частинка нації, коли пам'ять предків похована під шаром політичних штампів і пропагандистських кліше, тоді світ немов перетворюється на «королівство кривих дзеркал». І чорне починають називати білим... Колишні сусіди й друзі перетворюються на «стукачів» та ворогів. Як вижити в цьому викривленому світі й не втратити душу? Не втратити себе, своє історичне Я? Як пройти кризу горнило страждань, приниження, полону й при цьому залишитись людиною? Людиною, вірною своїм переконанням, своїм ідеалам, своїй Батьківщині. Відповіді на ці питання шукали херсонські глядачі під час моновистави «Киця на спогад про темін».

П'єса сучасного драматурга Неди Нежданой, поставлена режисером Сергієм Павлюком, – це драма українки, яка не втратила своєї національної ідентичності. Через простий символ українськості – варіння борщу, що готувався просто неба на галявинці у Потьомкінському сквері, біженка з Донбасу (актриса Світлана Журавльова) доносить до нас історію своєї патріотичної боротьби. Від Революції на граніті – до «буденного» життя «бендерівки», «хохлушки» у се-

Світлана Журавльова

редовищі «новороскіх» громадян. Бо легко бути українцем у Львові, Івано-Франківську, де ще не зникли сліди бійців УПА. Там, де не стерлась пам'ять про героїчну боротьбу за незалежність Батьківщини, де свята, сповнені чарівних колядок і прабатьківських традицій.

А як жити українцем, говорити українською серед тих, хто хворий на «політичну шизофренію», людей без роду й племені, хто зрадив страждання своїх дідів в обмін на обіцянку «ситого пуза»? Хто гордовитий синьожовтий прапор замінив поклонінням «курчаті-мутанту»... Важко залишатись своїм серед чужих... Героїня Світлани Журавльової – цілісна натура, у студентські роки, під час Революції на граніті, разом з друзями голодувала на площі Жовтневої Революції (сучасному майдані

Незалежності), пройшла через допити КДБ. З початком війни на Сході України зайнялась волонтерством. Одягала, годувала українських військових. За що й потрапила спочатку в полон до «ополченців», а потім була передана для катувань «братнім» дагестанцям...

«Ідея поєднати п'єсу з фізичною дією виникла одразу. Світлана почала читати твір сама, потім, коли я почув, як вона читає – то зрозумів, що необхідно поєднати словесну і фізичну дію. Жінка на кухні готує борщ, сльози, які солять цей борщ, – це сльози за Україною. Наприкінці вистави – спільна трапеза з глядачем: це дуже важливо. Для мене – це об'єднання біля казана. Образ нашої Батьківщини – простий, ненав'язливий, ситний», – ділиться своїм баченням пан Павлюк.

«Мені здається, що вийшла цікава версія. Перш за все, глибока, правдива, неймовірна органічна і проживання актриси дуже цікаве та незвичайне. Цікавий режисерський хід із магічним приготуванням борщу, який у контрасті з дуже драматичним текстом – болючий, на відміну від спокійного процесу приготування їжі. Ця їжа ніби наповнюється болем, непролитою сльозами, катарсисом, а те, що потім глядачі їдять цю страву, – теж є продовженням цього інтерактивного дійства. Тому що вони готують із тією енергією, яка є у виставі, вона стає певним ритуалом», – розповідає про свої враження драматург Неда Неждана.

«Киця на спогад про темін» – це п'єса про «маленьку», але сильну духом людину. Про перемогу світла, віри в добро над людською заздрістю та обмеженістю. Про те, як важко залишатись людиною, а не просто істотою, що ходить на двох ногах.

Третій Всеукраїнський фестиваль телевізійних і радіопрограм «Кобзар єднає Україну», проведений у травні на базі філії ПАТ «НСТУ» «Черкаська регіональна дирекція», назвав володарів головних призів і переможців у номінаціях.

Гран-прі здобули: трилогія «Тарас Шевченко» (Об'єднання кінематографістів України «Кіно-Логос», автор і режисер Дмитро Ломачук, оператор Юрій Долгоручко, звукорежисер Андрій Обод) і радіограма «Світанкове село» (філія ПАТ «НСТУ» «Вінницька регіональна дирекція «Вінтера», автор Зоя Тищенко, звукорежисер Тетяна Левченко).

До організації фестивалю долучилися Держкомтелерадіо України, фонд «Рідна країна», ПАТ «НСТУ», Український фонд миру, Черкаська обласна рада і облдержадміністрація. В урочистій церемонії відкриття, що

них переглядів, організатори форуму передбачили проведення майстер-класів, творчих зустрічей, спілкування в журналістському середовищі.

Преса мала змогу побувати на об'єктах туристичного маршру-

свою основну зброю – авторучки, диктофони, фото- і відеотехніку. А відвідавши селище Буда, підпорядковане Мельниківській сільраді, помолилися в храмі на честь останнього кошового отамана Запорозької Січі,

Освячення журналістської зброї. Фото Сергія ШЕВЧЕНКА

УКРАЇНУ ЄДНАЄ КОБЗАР

відбулася в Черкаській обласній філармонії, взяли участь: перший заступник голови Держкомтелерадіо України Богдан Червак, відомі політики і громадські діячі Микола Томенко, Людмила Супрун, державний секретар Міністерства інформаційної політики України Артем Біденко, представники обласної влади, громадськості. Привітали колеги і голова Національної спілки журналістів України Сергій Томіленко та президент ВБФ «Журналістська ініціатива» Людмила Мех.

Серед учасників фестивалю – телевізійні й радіожурналісти зі всієї України, а також із Грузії, Білорусі, Іспанії, Німеччини, Туреччини. Журі, що оцінювало телепрограми, очолює Олександр Савенко (Київ). Окрім конкурс-

ту «Золота підкова Черкащини». Учасники й гості фестивалю відвідали місто Кам'янка, визначні місця Чигиринського району, Золотоношу та Канів, де ознайомилися з історико-культурною спадщиною регіону. У мальовничій Кам'янці, що лежить на річці Тясмин, «творчий десант» посадив дерева на алеї Єдності. Побував також у місцевих музеях, зокрема в Державному літературно-меморіальному музеї О. Пушкіна та П. Чайковського. У цьому місті запам'яталася також мистецька музично-історична композиція про героїв-отаманів, яка передувала відвіданню пам'яток урочища Холодний Яр.

Під час перебування на березі Гайдамацького ставу, де традиційно проводиться освячення зброї, журналісти освятили і

святого праведного Петра Багатостраждального (Калиншевського). Потім оглянули найвідомішу тутешню пам'ятку природи – 1100-літній дуб Максима Залізняка. Нагадаємо, що селище Буда належало до відомої з часів УНР Холодноярської республіки. Її населення аж до 1924 року зі зброєю в руках боронило українську державність від білих і червоних окупантів та визнавало тільки український уряд. У цьому селищі на території музейно-етнографічного комплексу «Дикий хутір» встановлено й перший в Україні пам'ятник Небесній сотні. Незабутньою стала тут участь в етнонаціональному фольклорному святі «Холодний Яр зустрічає друзів». Фестивальна церемонія нагородження авторів найкращих творчих робіт відбулася за участю голови Держкомтелерадіо України Олега Наливайка. Уперше дипломи було вручено на території Шевченківського національного заповідника в Каневі. Загалом журі розглянуло понад 80 теле- та близько 40 радіоробіт, представлених у восьми номінаціях, названо майже три десятки переможців.

Учасники фестивалю відзначали високий професійний рівень організації передбачених програм заходів. Їхнє проведення забезпечував колектив філії ПАТ «НСТУ» «Черкаська регіональна дирекція» – «Росі», де першу скрипку традиційно грає творчий тандем директора Михайла Калініченка і його першого заступника Валентини Душок.

Людмила МЕХ,
заслужений журналіст України

ПІД РУШНИКАМИ «КАЛИНОВОГО СПІВУ»

У місті Кропивницькому, на сцені обласної філармонії, відбувся XXVI Всеукраїнський фестиваль-конкурс вокально-хорового мистецтва «Калиновий спів», який об'єднав у велику пісенну родину аматорів Кіровоградщини та гостей із багатьох областей України.

Як і кожне шановане свято, «Калиновий спів» має свої традиції: уквітчання кущів калини, посаджених на честь річниць фестивалю; увінчання рушником його емблеми – калинової гілки; виконання фестивального гімну – пісні «Калиновий цвіт»; участь у благодійній акції «Даруємо пісню калинову», під час якої аматорські колективи виступають у лікувальних закладах обласного центру.

Цього року на фестивалі була вперше втілена ідея його берегині – директора обласного Центру народної творчості, заслуженого

яка відобразила пам'ятні сторінки історії фестивалю.

Своєю увагою та підтримкою не обминула «Калиновий спів» і обласна влада: з вітальним словом до його учасників і гостей звернулася голова обласної державної адміністрації Сергій Кузьменко та голова обласної ради Олександр Черноіваненко.

Два дні тривало пісенне дійство. У конкурсній програмі своє мистецтво представили солісти, дуети, тріо, квартети та вокальні ансамблі, а також юні учасники в номінації «Обдаровані діти».

За рішенням журі, яке очолює заслужений діяч мистецтв України Борис Притула, Гран-прі здобув дует Власівського селищного будинку культури міста Світловодська у складі Ольги Пасько та Андрія Зубкіна.

Гості з інших областей відзначили високий рівень організаційної роботи працівників обласного

Заключні акорди «Калинового співу»

працівника культури України Валентини Пращур. Проїшла презентація автентичного та сучасного українського національного вбрання «Врода калинова», у якій взяли участь представниці районів та міст з усієї Кіровоградщини.

Традиційно одному з районів області випадає велика честь взяти участь у підготовці та проведенні пісенного свята. Цьогоріч рушник із Петрівського району, вишитий майстринею Валентиною Дробишевською, прикрасив емблему фестивалю, а виставка декоративно-ужиткового та образотворчого мистецтва «Калиновий розмай» представила близько дві сотні виробів із різноманітних видів традиційного та сучасного народного мистецтва місцевих майстрів. Доповнила її неперевершена експозиція короваїв із районів, міст області та сільських рад Петрівщини. Цією духмяною випічкою фестиваль пригощав своїх шанувальників у залі. Присутні також мали можливість ознайомитися з фотовиставкою «Калиновий дивосвіт»,

Центру народної творчості, залучення до проведення фестивалю представників влади і спонсорів. Потішив «Калиновий спів» і своєю молодістю, адже з кожним роком аматорські колективи поповнюються новими обдаруваннями. Зростає виконавська майстерність, сценічна культура учасників, оновлюються костюми, що є свідченням розвитку вокально-хорового жанру в області.

Всеукраїнський фестиваль-конкурс вокально-хорового мистецтва «Калиновий спів» закінчився. Його ж засновниця Валентина Пращур вже мріє про проведення наступного – двадцять сьомого. Адже завдяки її енергії, наполегливості, організаторським здібностям захід став справжньою візитівкою Кіровоградщини.

«Ми і надалі будемо розвивати наше калинове диво, – каже вона. – Адже саме пісня завжди була своєрідним мірилом людських цінностей».

Ірина СОЛУЯНОВА,
м. Кропивницький

Відвідання музею в Кам'янці. Фото Дмитра КІРДЯШОВА

ДНІ ПАМ'ЯТІ МИКОЛИ ВІНГРАНОВСЬКОГО

Виконавчий директор Благодійного фонду М. Вінграновського Зоя Голота та поетеса Світлана Йовенко перед покладанням квітів до пам'ятника Олександрові Довженку

Дні пам'яті видатного поета і письменника, актора, кінорежисера Миколи Вінграновського відбулися у Сосниці Чернігівської області, Білій Церкві та в Києві на Національній кіностудії художніх фільмів імені Олександра Довженка.

В день заходів на кіностудії учасники відвідали могилу Миколи Вінграновського на Байковому кладовищі і поклали квіти. Організатор заходу, виконавчий директор Благодійного фонду М. Вінграновського Зоя Голота зазначила, що творчі зустрічі, присвячені авторові чудової поетичної лірики, неперевершеного історичного роману «Северин Наливайко» та фільмів минулої епохи, проходять уже дванадцять років поспіль. У них традиційно беруть участь не тільки літератори й режисери, які працювали разом із Миколою Вінграновським, а й ті, хто лише відкриває для себе неповторну поезію й історичну прозу митця – школярі й студенти.

Тож напередодні зустрічі на кіностудії – у Білій Церкві, куди Микола Вінграновський часто приїздив зі своїми новими творами, вкотре відбувся конкурс знавців поезії «Маєстат слова». Завідуюча бібліотекою Ганна Нагорна розповіла, що цього року у ньому взяли участь понад 30 юних читців, наймолодшому з яких виповнилося лише чотири роки. На вечір до кіностудії, де старий сад і знімальні павільйони пам'ятають легку ходу митця та його мелодійний сильний голос, приїхали переможці конкурсу – Павло Пасічник, учень Білоцерківського профтехучилища та учениця міської загальноосвітньої школи №7 Анна Агалієва, які натхненно декламували гостям вечора лірику Вінграновського.

Своїми спогадами про видатного художника слова та кіно поділилися відомі літератори й режисери: поетка Світлана Йовенко, режисер, актор, сценарист, заслужений діяч мистецтв України Микола Засєєв-Руденко, режисер Олександр Муратов, відомий фотограф і громадський діяч Станіслав Чер-

ній та інші. А режисер Лариса Єфименко, у творчому доробку якої документальні фільми, зняті разом із Миколою Вінграновським, розповіла присутнім, що як режисер він був, наче рентген – ніби бачив людей наскрізь, і міг дати правдиву оцінку кожному.

Учасники зустрічі говорили і про високу місію митця, яку він бачив у тому, щоб повернути національну гідність своєму народу, який має чудову мову, пісню і культуру. І його звернення до постаті козацького ватажка Северина Наливайка теж було надважливим етапом на шляху консолідації української нації під час поневолення. У романі «Северин Наливайко» Микола Вінграновський виявив себе чи не найбільшим баталістом у сучасному українському мистецтві, майстром геніальної оповіді. Про це нагадала присутнім виконавчий директор Благодійного фонду М. Вінграновського Зоя Голота. Зоя Яківна повідомила, що фонд заснував митецьку премію, якою відзначатимуться кінотворці за краще висвітлення постаті митця.

Робота з популяризації творчості М. Вінграновського продовжуватиметься. Заплановані нові заходи, зокрема, у Лубнах на Полтавщині, де на ріці Солониця у 1596 році відбулася вирішальна битва повстанського війська Северина Наливайка.

Георгій ЛУК'ЯНЧУК

Переможниця конкурсу Миколи Вінграновського – учениця міської загальноосвітньої школи №7 Анна Агалієва

У його особі гармонійно поєдналися дві визначальні іпостасі: відомого науковця і цікавого письменника.

За висловом званого ученого Миколи Сулими, «талановита присутність» Миколи Дмитренка упродовж багатьох літ відчувається у споріднених напрямках гуманітарної сфери – літератури, журналістики, культури, видавничої діяльності, краєзнавства...

Доля була прихильною до нього змалку, вочевидь, готуючи до такого багатогранного призначення. Досить сказати, що він народився 1956-го року в селі Зятківці Гайсинського району на Вінниччині, де від унікальної неписьменної жінки – Явдохи Зуїхи – учитель Гнат Танцюра перейняв на папір сотні народних пісень, прислів'їв, приказок та інші фольклорні скарби.

Юнак настільки захопився тими записами, що вже тоді присвятив фольклористу-землякові чудовий вірш.

– Трохимовичу, куди Ви? –

Питали його зустрічні.

І дехто всміхався дивно:

– Людина шукає пісню.

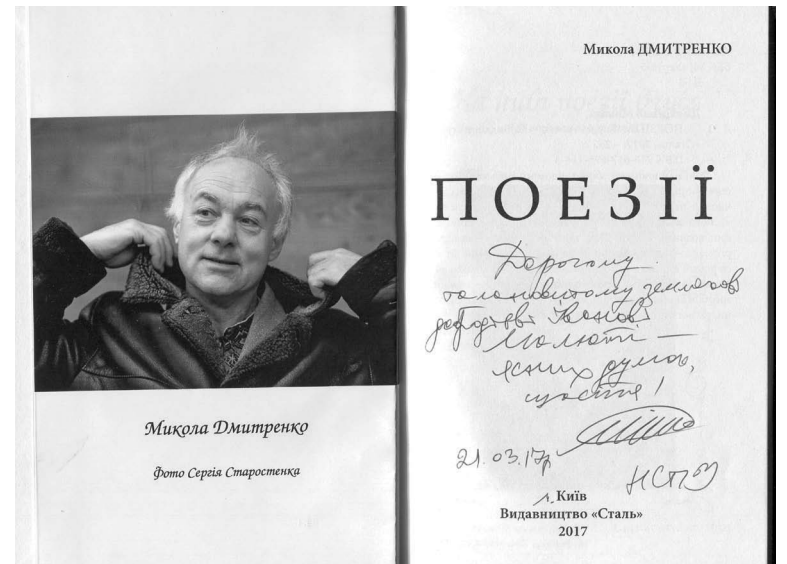
Микола Дмитренко виявився гідним послідовником свого попередника-навчителя. І коли вже зійшов на вершину обраної науки – став професором, доктором філософських наук, то видав, окрім усього, «Весілля в селі Зятківцях» (1998), «Українські народні пісні в записах Гната Танцюри» (2001), «Загадки Явдохи Зуїхи» (1996).

Однак нині є привід більше оглянути художню творчість М. Дмитренка, насамперед, як поета. Адже відомий він і як автор прозових книг – «Допит. Повісті. Оповідання» (1989) та роману «Чорна вівця» (1999).

За кількістю його видань переважають поетичні збірки. І незмінною залишається тяглість до лірики, яка співіснує в дещо різних спрямуваннях – інтимному, пейзажному, громадянському та філософському. Судячи з усього, він успішно поєднує таку сугестію почуттів. Завдяки майже дитячо-наївній щирості може легко, як писав Іван Франко, «зворушити свої чуття, напружити свою уяву».

Нещодавно М. Дмитренко приємно подивував вихлюпами своїх віршів – чималим томиком із традиційною назвою «Поезії» (К., «Сталь», 2017). В цілому, це вибране з поетичного доробку різних періодів його життя. І розділи компоновано у хронологічному порядку, починаючи з віршів зі шкільного зошита.

Лірика студентської пори (1974–1979), як це властиво для такого віку, вже означена амбітною назвою «Безсмертну свічку запалю». Звісно, тут чимало рядків про те, як, скажімо, «здогадом-пристрастю повниться тіло, / Ніжністю – серце, любов'ю – уста...» В одному з ві-

АКСІОМИ ВІД МИКОЛИ ДМИТРЕНКА

ршів вчувається, як на мене, наслідування поезії земляка Михайла Стельмаха: «Під жовтим смутком яворів, / Де в бубни б'ють дощі осінні...» А в студента Дмитренка – «Б'ють дощі у жовті барабани, / В золоті підківки-бубенці». Можливо, це випадковий збіг поетичних асоціацій.

З роками молодість схильна вже до узагальнення набутого досвіду. А Дмитренка це спонукало до афористичного виокремлення ключової думки. *Кохай, кохай, бо час тебе не жде. Він забирає дні твої і ночі. Допоки тіло спрагло, молоде, Кохай! У старості кохають очі.*

Тут – ніби перегук із магічним рефреном у чудовій пісні Олександра Олеся: «Як іскра ще в тобі горить / І згаснути не встигла – / Цілуй! Життя – єдина мить, / Для смерті ж – вічність ціла».

Час від часу Дмитренко вдається до витонченої самоіронії у тій же інтимній ліриці.

А ніздрі запах гречки не вловили. Лизнувши меду, згіркли враз уста:

«О Боже мій! Та є ж у мене милий! Я грішна, Боже... А була свята...»

У 1980-их роках поет відчув наближення важливих суспільних змін і дедалі частіше вдається до лаконічної фіксації фактів.

Втомила душу чужина, Що в Україні поселилась...

Оця здатність поета стисло висловити думку, нагадати читачеві про деякі марнотні сподівання у пошуках легкої наживи проявляється також у філософських мотивах.

В ріку життя ми ставим вершу. А рибка золота – лише одна.

Глибокі знання фольклору, народних вірувань і традицій – за уподобаннями й сферою

наукової роботи – не можуть не вплинути й на поетичне світосприймання. І, як правило, акумулюються в останньому рядку.

О рушники! О руки матерів! О світлі думи і надії ранні! Мене рушник ясним теплом зірвів,

Піду на рушнику і в путь останню.

А віршована публіцистика «іскрити» чи не в усіх розділах. Подекуди надто пафосно, у відвертій, безкомпромісній позиції автора. Тут і причетність до подій на Майдані під час революції Гідності, і вболівання за майбутнє нашого народу.

Будь українською, Вкраїно, – На білий Всесвіт розцвітеши.

А станеш знову на коліна – Не підведешся, пропадеши.

Дмитренко-поет може кількома рядками змалювати обриси отчого краю, вшанувати набутки земляків. Водночас пророко застерігає од сумних наслідків глобалізації на селі.

Сади жар-птиць, зозуль

годинник,

Рілля надій, криниць

кришталю.

Колись тут світ, напевно,

виник...

Тут і зникає світ, на жаль...

Найбільш вдалим і вагомим у книзі є цикл «Іноді» (2011–2012), що дав назву попередньому виданню поезій. Звісно, тут – і спостереження над стосунками друзів та знайомих, і висновки з похибок у побуті. До речі, цей творчий доробок високо поцінували всі, хто брав участь у презентації книги в Будинку НСПУ.

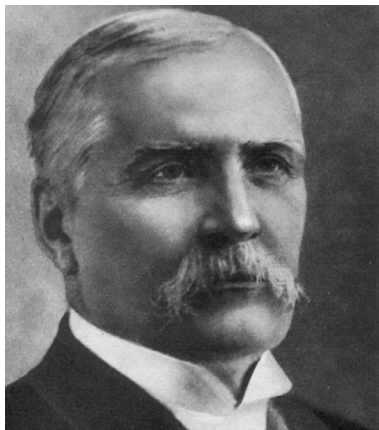
Іван МАЛЮТА,
член НСПУ, заслужений журналіст
України

ЛЮДИНА І КУЛЬТУРА В ЕПІЦЕНТРИ ЦИВІЛІЗАЦІЙНОГО ПІЗНАННЯ

Серед проектів, висунутих на здобуття Державної премії України в галузі освіти 2017 року в номінації «Наукові досягнення в галузі освіти», фігурує цикл наукових праць «Наукові та освітні засади цивілізаційного пізнання України».

До нього входить десять наукових та науково-методичних праць, підготованих зусиллями відомих істориків, етнологів та політологів академічних інститутів історії України, археології, політичних та етнонаціональних досліджень імені І. Кураса, Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Переяслав-Хмельницького державного педагогічного університету імені Григорія Сковороди, Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, Чернівецького інституту Київського національного торговельно-економічного університету; зокрема, Л. Алексієвця, М. Гореловим, Я. Калакурою, В. Коцуром, М. Михальченком, О. Моцею, О. Удодом та М. Юрієм.

Микола Лисенко

Примітною ознакою цього проекту є, *по-перше*, те, що всі праці об'єднані спільною проблемою: цивілізаційне пізнання України, її культурного ландшафту на основі аналізу взаємодії і взаємообумовленості людини і суспільства, культури і цивілізації. *По-друге*, маємо прекрасний приклад наукової співпраці представників академічної та університетської науки. У монографічних дослідженнях «Україна: від найдавніших часів до XXI століття: цивілізаційний контекст пізнання» (у 2 книгах), «Соціокультурний світ України», «Цивілізаційна історія України», «Держава і цивілізація в історії України», «Українці: народ і його земля», «Українська регіональна цивілізація: прошле, настоящее, будущее», «Українська культура: цивілізаційний вимір»

Тарас Шевченко

тощо – послідовно наводиться думка про те, що людина – ключова ланка у взаємодії цивілізації і культури, як сукупності духовних і матеріальних цінностей, створених людством.

Українська культура – стрижень вітчизняної регіональної цивілізації, контури якої склалися історично в межах етнічної території українців, на ґрунті їхньої унікальної спадщини, тісно пов'язаної з європейським контекстом. Культура й освіта є пріоритетним критерієм цивілізованості суспільства, визначальною умовою його модернізації. На думку авторів, ключ до визначення магістрального напрямів соціокультурного розвитку українського суспільства, його євроінтеграції та декомунізації, подолання ментальних наслідків тоталітарного минулого, залишків меншовартості, маргінальності, очищення від корупційних явищ – треба шукати у механізмі взаємодії культури і цивілізації.

Сьогодні ні для кого не секрет, що інтеграція української культури до європейського гуманітарного простору потребує нової парадигми осмислення ролі і місця культури в українській цивілізації, у формуванні української ідентичності, української нації на тлі європейського вибору України, інформатизації та глобалізації сучасного світу. Чим, окрім цього, зумовлена підвищена зацікавленість науковців, культурного середовища до праць означеного циклу? Що вирізняє його з поміж інших проектів, які претендують на здобуття премії? Насамперед, це наукова і суспільна актуальність проблеми, дослідницька новизна і практичне значення отриманих результатів. Їхнє значення особливо важливе в умовах так званої гібридної війни Росії проти України, російської анексії Автономної Республіки Крим, підтримки терористично-сепаратистських збройних угруповань на тимчасово неконтро-

льованій Україною території Донбасу.

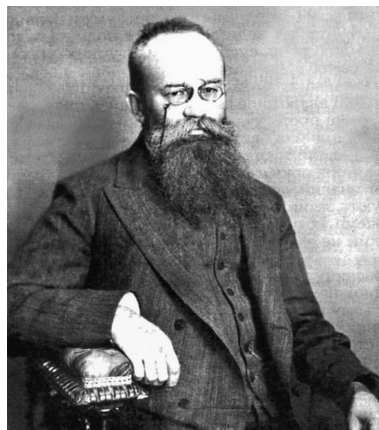
Автори оцінюють сучасний спалах російської агресії як продовження імперської політики, як спосіб зберегти Україну в полі геополітичних інтересів Російської Федерації, як зіткнення двох цивілізацій, як протистояння двох культур, двох світоглядів і ціннісних орієнтирів. Для аналізу цих процесів вони й застосовують цивілізаційний підхід, запропонований свого часу у працях М. Вебера, А. Тойнбі, О. Шпенглера та інших. Саме цивілізаційне бачення дозволяє осмислити іс-

Іван Франко

торію людського суспільства як певну цілісність циклів розвитку окремих соціокультурних систем-цивілізацій, глибше проникнути у самотність і своєрідність національних культур як частин світової культури і цивілізації.

Шукаючи витоки цивілізаційного розуміння української культури, дослідники звертаються до творчості геніїв нації, зокрема, Тараса Шевченка, Михайла Драгоманова, Миколи Лисенка, Івана Франка, Лесі Українки, Михайла Грушевського, Дмитра Чижевського... Адже вони усвідомлювали себе не лише представниками української нації, ідентифікували себе з Україною, але й відчували ландшафт світової культури і не могли створювати

Михайло Грушевський

Дмитро Чижевський

свої шедеври поза зв'язком із нею як індикатором цивілізації.

Концептуалізація української культури як ключового символу нації, уособленої унікальним мовомисленням, неповторним світовідчуттям, світоглядом, ментальністю, духовністю, моральними, етичними, естетичними, мистецькими та іншими цінностями, є надзвичайно важливою й актуальною у сучасних умовах. Вона загострює увагу окремих людей та суспільства в цілому – на проблемах культурної самоідентифікації у її широкому значенні.

Лєся Українка

Аналізуючи пострадянські трансформації та євроінтеграційні процеси в українській культурі, дослідники не оминули причин кризових явищ, вказали на необхідність спротиву російському культурному монополізму та парадигмі «руського міра», обґрунтували шляхи забезпечення суверенітету українського культурного, освітнього та інформаційного простору. Можна погодитися з думками авторів про перспективи євроінтеграції та модернізації культури; необхідність послідовної реалізації настанов і цінностей Євромайдану та Революції Гідності; про відродження і захист національної культури й духовності від російської неоекспансії, збереження їх самотності; проведення курсу

на демократизацію і децентралізацію гуманітарного простору, на підвищення ролі місцевих громад; запровадження договірної моделі та комерціалізації сектору культури.

Важливими видаються й запропоновані авторами праць рекомендації та пропозиції щодо ширшого застосування методології цивілізаційного пізнання історії в системі культури, освіти і виховання на цій основі національно-державницької свідомості, патріотизму, нового розуміння цілісності української і зарубіжної культури, рішучого подолання ідеологічних стереотипів, успадкованих за часів радянського тоталітаризму. Підготовані роботи є підтвердженням вдалого застосування міждисциплінарного підходу та методологічного інструментарію у соціогуманітарних дослідженнях для глибшого осмислення української культури в контексті національного і світового цивілізаційного поступу.

Своєчасною є думка науковців про те, що осучаснення навчальної літератури має супроводжуватись опорою на новітні надбання теорії і методології наукового пізнання, підвищенням фахового рівня викладацьких і учительських кадрів; відповідати утвердженню цінностей демократичного суспільства, прав і свобод людини; сприяти формуванню критичного мислення, набуттю компетенцій.

Отже, автори циклу здійснили вагомий внесок у з'ясування сутності цивілізаційного дослідження України, в опрацювання специфіки регіонального та межового характеру української цивілізації. А їхні студії спрямовані на утвердження наукових і освітніх засад цивілізаційного пізнання вітчизняної та зарубіжної історії та культури. Вони цілком обґрунтовано помістили в епіцентр цивілізаційного пізнання – проблеми людини і культури.

Все це дозволяє висловитись на підтримку пропозиції про присудження колективу авторів циклу наукових праць «Наукові та освітні засади цивілізаційного пізнання України», висунутого Переяслав-Хмельницьким державним педагогічним університетом імені Григорія Сковороди, – Державної премії України в галузі освіти (2017) в номінації «Наукові досягнення в галузі освіти».

Лариса БУРЯК,
доктор історичних наук,
професор, провідний науковий співробітник Інституту біографічних досліджень Національної бібліотеки України імені В. Вернадського

УКРАЇНА В ЗОНІ ТУРБУЛЕНТНОСТІ

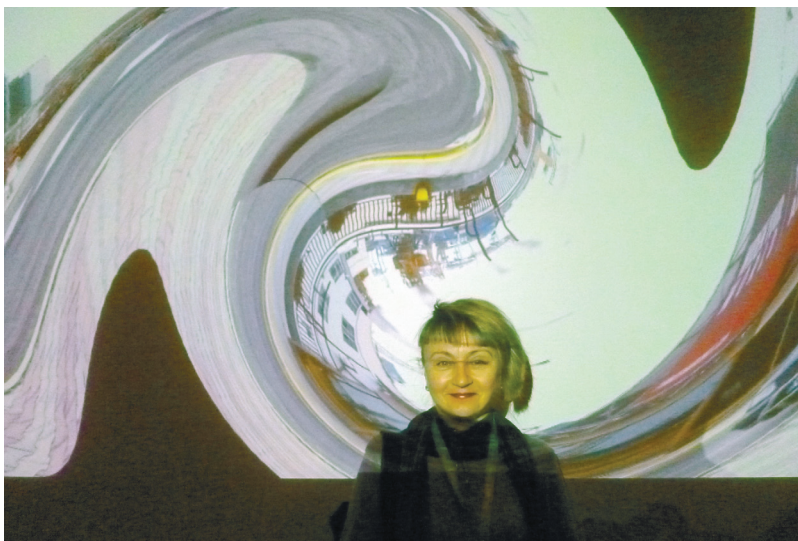
Проект «ОДЕСЬКИЙ КОЛАЙДЕР, або турбулентність vs квантовий перехід» української художниці Оксани Чепелик представлений на Міжнародному фестивалі XVIII LPM 2017 Амстердам – Live Performers Meeting.

Роботу показали в новому Культурному центрі Radion (Амстердам, Нідерланди), за підтримки Міжнародної благодійної організації «Фонд підтримки міжнародного співробітництва України».

Минулого року в основній про-

жовто-блакитні прапори на 80% кораблів, є маловідомим і замовчуваним фактом. Більшовицька влада відреагувала, надіславши комісарів, і зробила все для подальшого контролю над флотом.

В «ОДЕСЬКОМУ КОЛАЙДЕРІ» зустріється наука фізика, що розвивається галопуючими темпами, її пошуки, спрямовані на осягнення Всесвіту, – із цивілізаційними катаклізмами, які переживає світ, апелюючи також і до такого поняття, як горизонт подій. Це – уявна межа в просторі-часі, що розді-

Оксана Чепелик

грамі фестивалю демонструвався «Україно-чорногорський колайдер». Дати заходу тоді збіглися з проведенням «Євробачення 2016», і всі вітали художницю з її інноваційним проектом та з перемогою Джамали на пісенному конкурсі. Із Джамалою мисткиню об'єднав не лише час шоу, але й концептуальний підхід. Організатори фесту запросили Оксану Чепелик і цього року – з наступною фазою проекту «Колайдер», що будується як панорамна презентація найбільш яскравих політичних спалахів.

Проект досліджує Потьомкінські сходи в Одесі – як феномен революції 1905 року і як культурний феномен («Броненосець Потьомкін» Сергія Ейзенштейна, 1925). Україна завдяки Революції Гідності – більше не безлика точка на політичній мапі, й Одеса 1905 року розпочала цей процес прояву турбулентності. Розстріл на сходах 1905-го співзвучний із розстрілом на Майдані Незалежності 2014-го. І те, що 80% Чорноморського флоту складала українці, які в 1917 році, після проголошення Центральною Радою незалежності України, – підняли

ляє ті події (точки простору-часу), які можна з'єднати з подіями на світлоподібній (ізотропній) нескінченності світлоподібними геодезичними лініями (траєкторіями світлових променів), і ті події, які так з'єднати не можна. Оскільки зазвичай світлоподібних нескінченностей у цього простору-часу дві (вони належать до минулого і майбутнього), то і горизонтів подій може бути два: горизонт подій минулого і горизонт подій майбутнього.

Проект, працюючи з подіями, які вплинули на наш світ сьогодні, влітаючи долі людей та урбаністичний простір у динамічне відеоморе турбулентності, порушує питання: чи люди є елементарними частками в системі прискорювачів глобальних сил, чи енергія взаємодії здатна породити нові значення, нові форми мислення і нові шляхи існування у світі, наполягаючи на тому, що «інший світ можливий»? Чи флуктуації (коливання) – турбулентність у соціальній сфері – призведуть до фазового переходу?

Лідія ОРЛЕНКО

Фото надане Оксаною ЧЕПЕЛИК

Яка вона, сучасна скульптура? Що нового створили знані майстри і молоді автори? На ці питання відповідає Всеукраїнський мистецький проект «Трієнале «Скульптура-2017».

Світлана СОКОЛОВА

Масштабна виставка відкрилася 8 червня 2017 року в Києві – у виставкових залах організатора – Національної спілки художників України. Представники дирекції виставок НСХУ презентували кращі взірці української скульптури останніх трьох ро-

Петро Гронський. «Двоє» (I премія)

ГАРМОНІЯ ТРАДИЦІЙ І НОВАТОРСТВА

ків. Концепція проекту наголошує на гармонійному поєднанні традицій і новаторства.

Експозиція об'єднала більш ніж 100 авторів з усієї України. Києви Наталя Деревус, Борис Довгань, Віктор Коновал, Віктор Липовка та інші, переможці минулих трієнале – Володимир Протас, Василь Корчовий, Володимир Кочмар, Костянтин

плакеток до монументальних пластичних образів.

Відкриття трієнале збирало силу-силенну відвідувачів, які поділилися враженнями. **Віктор Коновал**, голова Київського відділення НСХУ: «За останні роки – це найкраща виставка, яка представляє скульптуру на високому рівні, такі різні вікові категорії митців. Це важливо, бо в Україні подібних масштабних експозицій скульптури практично немає, хіба що «Мистецький арсенал» дещо подібне робив».

Петро Гронський, володар першої премії: «Основна ідея моєї роботи – діалог середовища людини і міста. Бачимо певне перехрестя, на якому стикаються дві людини, а також людина та місто. Якби його не було, то не сталася б і зустріч». Художник хотів побачити свою роботу в одному із просторів Києва, але там, де вона вписувалася б у загальний архітектурний ансамбль. Бо проблемою, на його думку, є встановлення гарних робіт часом у недоречних локаціях. Аби щось змінювалося, вважає митець, потрібні публіч-

Костянтин Синицький.
«Безглузде самогубство» (III премія)

Синицький, харків'яни Валерій Пірогов, Фелікс Бетліємський, Сергій Сбітнев, одесити Олександр Коваль, Олег Новаєв, Юрій Зільберберг, Богдан Корж (Ужгород), В'ячеслав Гутиря (Горлівка) – це неповний перелік знамих майстрів-учасників. Серед молодих – кияни Петро Гронський, Єгор і Микита Зігури, Олексій Золотарьов, Ганна Кисельова, одесит Андрій Ахтирський тощо. Представлено близько 200 скульптурних творів: від мініатюрних медалей та

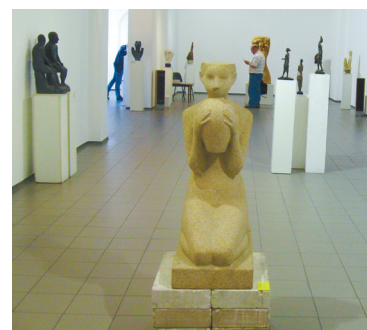
Тетяна Зайцева. «Мрії»

ні слухання щодо ситуації зі знищенням архітектурного ансамблю Києва, адже така руйнація «породжує нецікаві і спірні замовлення на скульптури від забудовників».

Скульптор **Олег Пінчук** про твір переможця: «Робота дуже цікава, антивандальна – її не поламати. У мене тут упізнавані скульптури – риби, бегемоти, носороги...»

Майстер художнього скла **Стас Кадочніков**: «Багато різнопланових робіт. Використовуються скло, бронза, метал, гіпс, тоноване дерево. Чимало нових технік (пластик, акрил), які молодим до вподоби, причому такі твори можуть витримувати атмосферні впливи, їх можна встановити на вулиці». Сам майстер представив кольоровий кришталю у технології холодної обробки, який, немов олександрит, змінює свій колір («тут і гравіювання, і матування, і хімітравлення...»).

Дирекція виставок НСХУ запрошує переглянути різнопланову експозицію і насолодитися сучасним скульптурним мистецтвом.

Олександр Дяченко.
«Перевернутий горщик» (II премія)

Фото авторки

КУЛЬТУРА І ЖИТТЯ

№ 24 (4751), 16 червня 2017 р.

Виходить із 7 жовтня 1923 року.

Свідомо про реєстрацію КВ № 1026 від 26.10.1994 р.

Засновники: Міністерство культури України, Український комітет профспілки працівників культури, редакція газети

Головний редактор: Євген БУКЕТ

Адреса редакції: 03040, м. Київ, вул. Васильківська, 1
Тел.: +38 (044) 498-23-62, cultandlife@gmail.com

Видавець: Національне газетно-журнальне видавництво

Генеральний директор: Андрій ШЕКУН

Адреса видавництва: 03040, м. Київ, вул. Васильківська, 1
Тел.: +38 (044) 498-23-65

Дизайн та верстка: Сергій ЗАДВОРНИЙ

Поліграфічний комбінат: ТОВ «Типографія "Від А" до Я"»
м. Київ, вул. Колекторна, 38/40. Тел.: (044) 563-18-04, 562-28-51

Розповсюдження і реклама:

Тел.: +38 (044) 498-23-64; +38 (097) 111-17-56

Публікуючи проблемні матеріали, редакція, окрім спеціально обумовлених випадків, подає лише авторський погляд. Вист газети поширюється на умовах ліцензії СС ВУ 3.0, якщо інше не вказано стосовно конкретного матеріалу.

Передплатна ціна на 2017 р.:

3 місяці – 59,81 грн; 6 місяців – 138,54 грн.

Передплатний індекс: 60969

ISSN 2519-4429

Наклад 5 000

Ціна договірна

© СС ВУ «Культура і життя», 2017

